

*Rekenkamercommissie
gemeente Gilze en Rijen*

**Rapport budgetoverschrijding
project "sportpark Vijf Eiken"**

deel 1

Onderzoek naar de oorzaken

Onderzoeker: drs. N. van Drunen
Adviesgroep Diemen & van Gestel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	4
2. Doelstelling van het onderzoek	5
2.1 Centrale vraagstelling:.....	5
2.2 Afgeleide onderzoeksvragen:.....	5
2.3 Reikwijdte van het onderzoek.....	5
3. Conclusies en aanbevelingen	6
3.1 Algemene conclusie.....	6
3.1.1 Waardoor is de budgetoverschrijding ontstaan?.....	6
3.1.2 Wie is waarvoor verantwoordelijk geweest?.....	7
3.1.3 (Hoe) had de budgetoverschrijding voorkomen kunnen worden?.....	8
3.2 Conclusies m.b.t. organisatie, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.....	8
3.3 Conclusies m.b.t. de projectbeheersing, aanbesteding en administratief systeem...	9
3.3.1 Projectbeheersing.....	9
3.3.2 Aanbesteding.....	9
3.3.3 Administratief systeem.....	9
3.4 Conclusies m.b.t. de financiële verantwoording.....	10
3.5 Conclusies m.b.t. de informatieverstrekking en besluitvormingsprocessen van college, gemeenteraad en de commissie Samenleving.....	11
3.6 Conclusies m.b.t. de communicatie met de verenigingen.....	12
3.7 Aanbevelingen.....	13
4. Het feitenrapport	15
4.1 Inleiding.....	15
4.2 De organisatie en taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.....	15
4.3 De projectbeheersing, aanbesteding en administratief systeem.....	17
4.3.1 Projectbeheersing.....	17
4.3.2 Aanbesteding.....	19
4.3.3 Administratief systeem.....	20
4.4 De financiële verantwoording.....	20
4.5 De informatieverstrekking aan en besluitvormingsprocessen van college, gemeenteraad en de commissie Samenleving.....	25
4.6 Communicatie met de verenigingen.....	26
Bijlage 1: Verantwoording van de onderzoeksaanpak	28
Bijlage 2: Normen- en referentiekader	29
Bijlage 3: Bestudeerde documenten	39
Bijlage 4: Overzicht van geïnterviewde personen	43
Bijlage 5: Opzet van de begroting voor de aanvraag van het krediet	45
Bijlage 6: Voorbeeld van een niet ingevuld calculatieformulier	47
Bijlage 7: De financiële opstelling tot 9 oktober 2009	50

1. Inleiding

In dit rapport wordt een reconstructie gemaakt van wat er precies heeft plaatsgevonden ten aanzien van de budgetoverschrijding van het sportpark de Vijf Eiken.

In juli 2007 heeft de gemeenteraad van Gilze en Rijen een krediet voor de renovatie van het sportpark Vijf Eiken vastgesteld van € 4,632 miljoen. De BTW was exclusief en er werd voorsnog uitgegaan dat de BTW te verrekenen was.

Vanaf de start van het project renovatie sportpark Vijf Eiken tot februari 2010 werd steeds de indruk gegeven dat alles goed verliep. In februari 2010 werd pas voor het eerst aan de raad melding gemaakt van een kredietoverschrijding. Aanvankelijk bedroeg de overschrijding € 340.000,--, daarna € 502.000,-- en tenslotte € 997.260,-- waarbij de renovatie van het sportpark volledig kon worden afgerond.

In dit rapport worden de oorzaken van deze overschrijding van het budget geanalyseerd. Vanuit deze analyse worden conclusies getrokken en worden er aanbevelingen gedaan om voortaan de risico's beter te beheersen en overschrijdingen te voorkomen.

2. Doelstelling van het onderzoek

2.1 Centrale vraagstelling:

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt:

- ◆ Waardoor is de budgetoverschrijding ontstaan?
- ◆ Wie is waarvoor verantwoordelijk geweest?
- ◆ (Hoe) had de budgetoverschrijding voorkomen kunnen worden?

2.2 Afgeleide onderzoeksvragen:

De afgeleide onderzoeksvragen zijn:

- ◆ Welke politieke;
- ◆ procedurele;
- ◆ technische;
- ◆ financiële;
- ◆ organisatorische;
- ◆ Personele (op het gebied van deskundigheid en vaardigheden);
- ◆ sociaal-culturele en
- ◆ relationele aspecten hebben een rol gespeeld?

2.3 Reikwijdte van het onderzoek

Het onderzoek strekt zich uit vanaf de initiatieffase in 2006 tot en met de uitvoeringsfase in juni 2010. De periode van voor 2006 is niet onderzocht, omdat toen de verplaatsing van het sportpark Vijf Eiken nog in beeld was. Voor de budgetoverschrijding heeft dit geen enkele invloed gehad.

3. Conclusies en aanbevelingen

3.1 Algemene conclusie

Voor dit onderzoek zijn drie vragen gesteld:

1. Waardoor is de budgetoverschrijding ontstaan?
2. Wie is waarvoor verantwoordelijk geweest?
3. (Hoe) had de budgetoverschrijding voorkomen kunnen worden?

In deze paragraaf worden deze drie vragen op hoofdlijnen beantwoord en in de volgende paragrafen worden meer details en achtergronden gegeven.

3.1.1 Waardoor is de budgetoverschrijding ontstaan?

Er zijn vele oorzaken waardoor de budgetoverschrijding is ontstaan. Daarbij zou een onderscheid gemaakt kunnen worden in vermijdbare oorzaken en onvermijdbare oorzaken.

Indien we uitgaan van een budgetoverschrijding van € 997.260, - kan gesteld worden dat € 190.000, - voor de BTW een onvermijdbare overschrijding is geweest. Er is in 2007 bij de kredietverlening al op gewezen dat er risico's waren met betrekking tot de BTW. De risico's die er waren zijn vermeden en uiteindelijk is er een risico overgebleven van € 190.000, -. De feitelijke afwikkeling hiervan moet nog plaatsvinden. Een betere communicatie met de raad zou wenselijk zijn geweest.

Daarnaast is er een overschrijding van het budget voor de nutvoorziening. De kosten waren begroot op € 120.000, -. In werkelijkheid zijn deze kosten meer dan het dubbele geworden. De begroting van deze kosten is onderschat. In principe hadden deze kosten van de post onvoorzien afgeboekt moeten worden, maar dit zou een aanslag geweest zijn van meer dan 25% van het budget voor de post onvoorzien. De signalering van deze kosten had beter gekund, doordat deze signalering niet goed functioneerde werd de overschrijding pas in februari 2010 helder. Deze kosten waren echter onvermijdbaar.

Een andere belangrijke oorzaak van de budgetoverschrijding is dat de post onvoorzien gebruikt is voor verbeteringen van de voorzieningen op het sportpark Vijf Eiken voordat het werk gestart werd en tijdens de uitvoering. Hierdoor was de post onvoorzien al snel niet meer beschikbaar voor onvoorziene uitgaven. Het gaat hier om verbeteringen van de gebouwen voor de voetbalvereniging voor een netto bedrag van € 160.000, -, de bijdrage aan het RHV/EMM van € 45.000, -, de bijdrage aan de hockeyvereniging van € 75.000, - voor de gebouwen en € 78.250, - voor de semiwatervelden. Voor een aantal bedragen is uit het budget voor onvoorzien geput, omdat er onvoldoende inzicht was en omdat er onterecht uitgegaan werd van een aanbestedingsvoordeel voor de civiele werken. Dit waren vermijdbare kosten.

Tenslotte was het krediet voor de uitvoering van de civiele werken te laag begroot. Het werkelijke begrote budget, door de toenmalige planeconoom en projectleider, bedroeg € 2,404 miljoen. De laagste inschrijving middels openbare aanbesteding was € 175.000, - hoger dan het begrote budget. Het budget dat voor de civiele werken was berekend voor de gunning aan Oranjewoud bedroeg € 2,744 miljoen waardoor er veel misverstanden zijn ontstaan. Door uit te gaan van een verkeerde berekening van het begrote budget voor civiele werken was er schijnbaar een aanbestedingsvoordeel. Dit voordeel is gebruikt voor extra voorzieningen. Deze kostenoverschrijding was vermijdbaar geweest.

3.1.2 Wie is waarvoor verantwoordelijk geweest?

De eindverantwoordelijkheid voor de renovatie van het sportpark Vijf Eiken ligt bij het college van Burgermeester en Wethouders. Zij zijn ook verantwoordelijk geweest voor de besluiten om extra voorzieningen of extra budget uit de post onvoorzien te halen. In een later stadium, dus in 2009 bij de gunning van de civiele werken aan Oranjewoud en de toekenning van € 45.000, - aan RHV/EMM uit de post onvoorzien, heeft men besluiten genomen zonder voldoende financieel inzicht. Er is op dat moment onvoldoende kritisch vermogen geweest. Het is de verantwoordelijkheid van de wethouder en het college om de opgestelde financiële overzichten te toetsen.

De projectleider is integraal verantwoordelijk voor het project renovatie sportpark Vijf Eiken. De projectleider is dus in principe verantwoordelijk voor de financiële overzichten. Echter, de planeconoom heeft ook een aantal financiële overzichten gemaakt op basis van wat er in de administratie was verwerkt en op basis van de gesprekken met de projectleider. Deze overzichten zijn gerapporteerd aan de directeur Beleid en Beheer.

De toenmalige projectleider¹ heeft de calculatieformulieren nooit goed ingevuld en dit was bekend bij de afdeling financiën. Enerzijds is de projectleider dus verantwoordelijk geweest voor de uitvoering en beheersing van het project sportpark Vijf Eiken, maar anderzijds is het toezicht op de projectleider niet goed uitgevoerd. Dit toezicht is uitgevoerd door de directeur Projectenbureau en de directeur Beleid en Beheer. Ook had het afdelingshoofd financiën een signalerende functie dienen te hebben.

Er is dus een probleem met signaleren en bewaken in de organisatie van de gemeente Gilze en Rijen (voor het deel wat bij het onderzoek is betrokken). Dit heeft onder andere met cultuuraspecten te maken. Men spreekt elkaar te weinig aan of signaleert tekortkomingen van bepaalde medewerkers onvoldoende. Adequate maatregelen worden niet genomen en het resultaatgericht leidinggeven schiet tekort. Deze aspecten zijn de verantwoordelijkheid van de gemeentesecretaris.

¹ Voortaan spreken we over de projectleider. In december 2009 komt er een nieuwe projectleider die we zullen aanduiden als nieuwe projectleider.

Tenslotte heeft de raad, en als afgeleide daarvan de commissie Samenleving, een kaderstellende en controlerende taak. Ook de raad heeft te veel vertrouwd op de wethouder die steeds mondelinge toelichtingen gaf, maar geen duidelijke financiële overzichten van de gang van zaken. Indien de raad op hoofdlijnen had gecontroleerd met de vraag naar schriftelijke rapportages en schriftelijke financiële overzichten dan was de budgetoverschrijding waarschijnlijk eerder duidelijk geworden.

3.1.3 (Hoe) had de budgetoverschrijding voorkomen kunnen worden?

Voor een deel hadden de overschrijdingen niet voorkomen kunnen worden. Te denken valt aan de BTW-kosten, de overschrijding bij de aanleg van de nutsvoorziening (overschrijding van het begrote budget had men kunnen voorkomen door beter te begroten. De kosten van het werk zelf had men niet kunnen voorkomen) en mogelijk de aanbesteding van de civiele werken. Indien de berekening van het gereserveerde krediet voor civiele werken goed was geweest dan was het duidelijk dat er een budgetoverschrijding plaatsvond. Afhankelijk van de situatie had het college terug moeten naar de raad voor extra krediet of anders had het college bezuinigingen moeten doorvoeren.

Indien er een betere financiële bewaking zou zijn geweest dan zou er volgens de rekenkamercommissie een aantal beslissingen niet zijn genomen. Er zou scherper op het budget zijn gestuurd.

De post onvoorzien had alleen voor onvoorziene zaken gebruikt mogen worden. Zeker bij de start werd er al te veel gebruik gemaakt van de post onvoorzien, terwijl het geen onvoorziene zaken betrof. Daarna is de post onvoorzien vooral gebruikt als gevolg van het ontbreken van financiële inzichten.

3.2 Conclusies m.b.t. organisatie, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Als gevolg van een slechte organisatiestructuur liet het interne toezicht op de projectleider sportpark Vijf Eiken zeker tot eind 2009 te wensen over. Vanaf 2006 tot 1 januari 2009 was de directeur Projectenbureau verantwoordelijk, echter het projectenbureau stond naast de interne organisatie. Vervolgens is er een overdracht geweest naar de directeur Beleid en Beheer. De ondersteuning van en toezicht op de projectleider op financieel gebied en projectmatig werken hadden beter gestructureerd dienen te worden.

De deskundigheid van projectleider lag vooral op het gebied van sport en de omgang met de sportverenigingen, maar was beperkt voor een complex renovatieproject, waarbij deskundigheid op het gebied van planning, civiele techniek, financiën en renovatie absolute voorwaarden zijn.

3.3 Conclusies m.b.t. de projectbeheersing, aanbesteding en administratief systeem

3.3.1 Projectbeheersing

De projectbeheersing heeft te wensen over gelaten. In 2006 was er een projectenboek wat theoretisch wel enige ondersteuning gaf aan de projectleider, maar waarin geen praktische handvatten opgenomen waren. In 2009 is het projectenboek vernieuwd, maar toen was het project sportpark Vijf Eiken al volop in uitvoering. Een belangrijke tekortkoming in het projectenboek is een paragraaf over risicobeheersing. De directeur Projectenbureau heeft in 2006 niet samen met de projectleider naar een geschikt instrumentarium gezocht.

De directeur Beleid en Beheer heeft in 2009 niet van de projectleider geëist dat deze volgens het nieuwe projectenboek zou gaan werken.

De projectvoorbereiding heeft zeker bij de nutsvoorziening te wensen over gelaten. Hierdoor is men bij de uitvoering verrast.

Aanpassingen aan het project zijn door de projectleider niet systematisch vastgelegd, waardoor ook op andere wijze dan via een projectbeheersingssysteem van het projectenboek niet inzichtelijk werd hoe het project verliep.

Ook veranderingen in de projectopzet, zoals het zelf door de gemeente opdracht geven aan de aannemers voor de bouw van gebouwen, zijn niet op de consequenties doordacht. Hierdoor werden de interne plankosten vergroot.

3.3.2 Aanbesteding

De aannemers voor de gebouwen van de verenigingen zijn niet door de gemeente geselecteerd en dus ook niet via de aanbestedingsprocedure van de gemeente Gilze en Rijen verlopen. De rekenkamercommissie vindt dat procedures gevolgd dienen te worden. Dit speelde rondom de start van de uitvoering van het project. De raad wilde voortgang in de renovatie van het sportpark. Indien de gemeente zelf conform eigen procedures de aanbesteding had moeten uitvoeren zou dit de uitvoering waarschijnlijk met een jaar hebben vertraagd. Bovendien zou een nieuwe aanbesteding ook niet met dank worden afgenomen door de verenigingen. In de overige zaken t.a.v. aanbesteding zijn de gebruikelijke procedures toegepast en is voor zover wij hebben kunnen constateren alles volgens de regels gegaan.

3.3.3 Administratief systeem

Het financiële systeem van de gemeente Gilze en Rijen is niet goed toegerust om meerjarige projecten goed te kunnen volgen. De bewaking loopt tot op heden via de kredietmodule, welke systematisch gekoppeld is aan verlies- en winstrekening en de balans. Hierdoor krijgt men geen overzichten over de jaren heen, maar per jaar. Het krediet voor het sportpark Vijf Eiken is afgegeven in 2007. Dit krediet ziet men in de financiële overzichten in de volgende jaren niet meer terug. Ook de gemaakte kosten of aangegane verplichtingen zijn niet over de jaren heen gezamenlijk uit te draaien. De projectleiders houden zelf vaak een schaduwadministratie bij. Er moet voor dit probleem nog een oplossing geïmplementeerd worden via de projectenmodule.

3.4 Conclusies m.b.t. de financiële verantwoording

Indien we de belangrijkste punten van de overschrijding van het budget op een rij zetten dan komen we tot de volgende opsomming:

1. Door het verkeerd berekenen van het budget voor de civiele werken werd er onterecht van uitgegaan dat er een aanbestedingsvoordeel was waardoor er extra toezeggingen zijn gedaan. Het verkeerd berekende beschikbare budget voor de civiele werken was € 340.000, - te hoog. Dit is de fout geweest die veel impact heeft gehad. De overschrijdingen en meer- en minderwerk van de civiele werken zijn redelijk beheersbaar geweest;
2. De interne en externe projectkosten zijn ruim 10% hoger uitgevallen. Deze zouden dus net niet in de post onvoorzien kunnen worden opgevangen, daar deze 10% bedroeg.
3. De nutvoorzieningen (kabels en leidingen) hebben een overschrijding gegeven van ongeveer 100% voor een bedrag van € 120.144, -;
4. Door diverse B&W-besluiten is aan de voetbalvereniging € 200.000, - meer uitgegeven dan in het oorspronkelijke krediet was gesteld. Hiervan wordt € 40.000, - aan de belangengroep Vijf Eiken aan bezuinigingsvoorstellen gevraagd. Dus het tekort wordt € 160.000, - op een bedrag van € 530.000, -;
5. Door de diverse B&W-besluiten is bijna € 150.000, - meer uitgegeven dan in het oorspronkelijke krediet voor de hockeyvereniging was gesteld. Hiervan wordt bijna € 75.000, - teruggevorderd op de hockeyvereniging, dus het tekort wordt dan € 75.000, - op een bedrag van € 500.000, -. Daarnaast zijn twee semiwatervelden aangelegd voor een bedrag van € 78.250, -;
6. Op de post onvoorzien is € 200.000, - reeds uitgegeven in fase 1. Fase 2 moet nog afgewikkeld worden;
7. Vanuit de post onvoorzien werd € 45.000, - extra onttrokken voor het EMM-gebouw.
8. Tenslotte wordt er een BTW-risico gelopen van € 190.000, -.

Er blijkt een ontoereikend financieel toezicht te zijn geweest. De projectleider had onvoldoende financieel overzicht, de planeconoom trachtte via de projectleider inzicht te krijgen, de twee volgtijdelijk betrokken directeuren en de wethouder/college zijn niet alert geweest. Tot begin 2010 was er geen goed inzicht in de financiën van het project. Er zijn collegebesluiten genomen zonder dat er goed inzicht was. De extra toezeggingen aan EMM, de voetbalvereniging en de hockeyvereniging zijn gedaan ten koste van de post onvoorzien. Dit was bij elkaar € 320.000, -, waardoor ruim 75% van de post onvoorzien hieraan werd besteed.

Het calculatieformulier dat twee keer per jaar zou moeten worden ingevuld door de projectleider is alleen door de nieuwe projectleider goed gehanteerd. Daarvoor heeft de projectleider geen verantwoording gegeven over de financiële stand van het project. Het calculatieformulier wordt niet gebruikt in het projectenboek. Hierdoor kan men langs elkaar heen werken.

Het blijkt dat de projectleider zelf geen financieel overzicht had over de aangegane verplichtingen. De verplichtingen van de verenigingen en dus rechten van de gemeente Gilze en Rijen zijn niet vastgelegd.

Het financieel toezicht op de projectleider heeft ontbroken. De projectleider is integraal verantwoordelijk, maar wordt niet aangesproken bij het verstrekken van onvolledig informatie, laat staan bij het verstrekken van verkeerde financiële informatie. De projectleider kon procedures negeren door het calculatieformulier niet in te vullen. Door de direct leidinggevende of door de afdeling Financiën is hij hier niet formeel op aangesproken. Het blijkt dat de projectleider volledig financieel verantwoordelijk kon zijn voor het B&W-advies. Hij kon bepalen of financiële adviezen in het B&W-advies komen en er is geen onafhankelijke beoordeling met een financieel advies aan B&W. De projectleider kon ook bepalen dat Oranjewoud binnen budget bleef zonder dat hier een financieel advies over is gevraagd. De projectleider kon een stelpost van € 700.000,-² opvoeren zonder dat deze gespecificeerd werd in het financiële overzicht van oktober 2009, opgesteld door de planeconoom, en gezien door wethouder en directeur Beleid en Beheer. Dat het financiële probleem helder is geworden komt door de nieuw aangetrokken projectleider en niet door interne controles.

Het BTW-risico is steeds in beeld geweest. Door externe factoren was dit tijdens het begin van het project sportpark Vijf Eiken niet duidelijk. Op basis van de inzichten die er zijn geweest is er adequaat gehandeld. De communicatie richting de commissie Samenleving en de raad had scherper gekund, waardoor men beter in beeld had gekregen waar (bij de paviljoens) de risico's lagen.

3.5 Conclusies m.b.t. de informatieverstrekking en besluitvormingsprocessen van college, gemeenteraad en de commissie Samenleving

De wethouder heeft de Commissie Samenleving steeds op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rondom de renovatie van sportpark Vijf Eiken. Dit is steeds mondelinge informatie geweest en de commissie Samenleving heeft hiermee ook steeds genoeg genomen. Een systematische rapportage met een financiële verantwoording was gezien dit complexe project meer geschikt geweest. Dit was dan waarschijnlijk een stimulans geweest voor de wethouder om intern de zaken meer op orde te hebben.

De besluitvorming binnen het college van Burgermeester en Wethouders is steeds volgens procedure verlopen, echter het college nam besluiten zonder voldoende inzicht. De vraag is of het college voldoende kritisch vermogen heeft gehad om steeds extra toezeggingen van de post onvoorzien te bekostigen.

² Deze stelpost is voor de aangegane verplichtingen, de afsluiting van fase 1 en voor de nog te verrichten werkzaamheden.

Er is door het college een toezegging tot een verhoging van het beschikbare budget met € 58.800,- aan de voetbalvereniging Rijen gedaan middels een B&W-besluit op 2 september 2008, aangaande de vergroting van de kleedkamers in verband met de toepassing van andere normen. Op 14 oktober 2008 werd een besluit genomen tot verhoging van het budget tot € 178.000,- (dus inclusief € 58.880,-). De uitputting van de post onvoorzien werd pas op 9 juni 2009 duidelijk toen het bedrag van € 58.800,- bekend werd. Dit bedrag werd namelijk voor de bouwkostenstijging van de hockeyvereniging gereserveerd. Er waren in de tussentijd andere posten uit deze post onvoorzien gehaald, inclusief € 45.000,- voor het EMM-gebouw.

Vervolgens werd op 12 oktober 2009 een ruwe inschatting van nog te maken kosten van € 700.000,- geaccepteerd, zonder een specificatie hierover te vragen. Indien hier een specificatie voor gevraagd was dan was toen al de misrekening van het bedrag van € 340.000,- boven tafel gekomen. Op basis van de genoemde bedragen ging men er nog steeds van uit dat het project binnen budget bleef.

Wethouder en college hebben enerzijds niet kritisch nagedacht of het bekostigen van de extra's uit de post onvoorzien juist was en hebben anderzijds niet kritisch doorgevraagd naar de kosten die opgevoerd werden.

Toen de wethouder op hoogte was van de overschrijding van het budget zijn de fractievoorzitters van de coalitiepartijen direct geïnformeerd en een paar dagen later zijn de fractievoorzitters van de oppositiepartijen op de hoogte gesteld. De wethouder heeft steeds de informatie waarover hij beschikte met de raad gedeeld. Hierin heeft de wethouder zijn verantwoordelijkheid genomen.

Een discussiepunt is of de raad haar controlerende taak scherper had moeten uitvoeren. In principe stuurt en controleert de raad op hoofdlijnen. Het is de vraag of sturen en controleren op hoofdlijnen betekent dat de raad had mogen accepteren dat de wethouder alleen mondeling en zonder financieel overzicht rapporteert.

3.6 Conclusies m.b.t. de communicatie met de verenigingen

Tijdens de uitvoering van de renovatie van het sportpark Vijf Eiken zijn er continu verbeteringen aangebracht. Hierdoor werd het project op bepaalde punten onbeheersbaar en werd het moeilijk onder controle te houden. Het zou beter zijn geweest voor de start van de uitvoering, met de verenigingen tot een definitief plan te komen, waar zowel de gemeente Gilze en Rijen als de verenigingen op het sportpark Vijf Eiken zich aan dienen te houden. Het was beter geweest indien dit formeel schriftelijk was bevestigd.

3.7 Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Vertrouwen is goed, maar controle is beter.

In de gemeente Gilze en Rijen heerst er een grote mate van vertrouwen. Afspraken worden niet schriftelijk bevestigd, mondelinge toelichtingen worden geaccepteerd en onderbouwing wordt niet gevraagd.

Dit speelt op alle vlakken en indien het goed gaat dan is er niets mis mee, maar in een situatie dat zaken niet beheersbaar zijn wordt het moeilijker.

Dit vertrouwen speelt op alle niveaus:

- ◆ Het college vertrouwt op de wethouder aangaande zijn inzichten;
- ◆ De raad vertrouwt de wethouder op zijn mondelinge uitspraken;
- ◆ De wethouder en projectleider vertrouwen op gemaakte afspraken met verenigingen;
- ◆ De projectleider wordt vertrouwd door de wethouder, de directeuren, de controller en de planeconoom;
- ◆ De planeconoom wordt vertrouwd door wethouder en directeur.

Een zakelijke opstelling op alle niveaus voorkomt in de toekomst problemen. Een strakke aansturing en eisen voor onderbouwingen dienen een dagelijkse werkwijze te worden. Dit betekent een cultuuromslag van alle betrokken partijen.

Aanbeveling 2: Beheers beter complexe projecten door het aanstellen van een goede projectleider.

Maak onderscheid in projecten die gemakkelijker te beheersen zijn en projecten die moeilijker beheersbaar zijn. Definieer welke specifieke vaardigheden en kennis noodzakelijk zijn voor de beheersing van een dergelijk complex project. De moeilijk beheersbare projecten dienen een ervaren projectleider te krijgen, d.w.z. dat indien er intern geen capabele projectleider aanwezig is, het project uitbesteed dient te worden of een externe projectleider aangetrokken dient te worden. De kennis en vaardigheden van de projectleider dienen afgestemd te zijn op de benodigde specifieke kennis en vaardigheden van het betreffende project. Bijvoorbeeld, een renovatieproject is anders dan een nieuwbouwproject, of een sportpark is iets anders dan een bouwproject.

Het is verder van groot belang dat het projectenboek gebruikt wordt door de projectleiders en dat hierop wordt toegezien.

Aanbeveling 3: Verbeter het projectbeheersingsinstrumentarium

Het intern gebruikte projectenboek dient sterk verbeterd te worden. Er dienen veel meer formats uitgewerkt te worden om de projectbeheersing vorm te geven. De verantwoording naar B&W en raad dient uitgewerkt worden. Momenten van rapportage en inhoud van rapportages dienen voor ieder project afzonderlijk vastgelegd te worden.

Risico's dienen vooraf in kaart gebracht te zijn en beheerst te worden. In iedere rapportage dienen de risico's in beeld gebracht te worden.

Leg relaties naar de administratieve systemen. Welke modules van de financiële administratie worden gebruikt voor projectbeheersing? Indien het calculatieformulier wordt gebruikt voor de financiële administratie, laat het dan ook terugkomen in het projectenboek.

De controle op de projectleider dient te gebeuren aan de hand van schriftelijke rapportages aan de direct leidinggevende.

Aanbeveling 4: Versterking van de administratieve functie en discipline.

B&W-besluiten die financiële consequenties hebben dienen vooraf gecalculeerd te zijn en bij een zekere impact (bijvoorbeeld boven de € 10.000,-) gecontroleerd en gefiatteerd te worden door Financiën. In het B&W-advies dient de financiële toelichting alleen door financiën te worden gebruikt.

Het gebruik van het calculatieformulier dient strikt te worden gehandhaafd.

De verplichtingen- en rechtenadministratie dient scherp te worden gevoerd. Het zou zelfs zo kunnen zijn dat facturen niet betaald worden indien niet eerst een verplichting in de administratie wordt opgevoerd.

Er dienen alleen boekingen gedaan te worden op posten waarvoor zij bedoeld zijn. Dus, extra kwaliteitsverbeteringen in projecten kunnen niet van de post onvoorzien geboekt worden. Aanbestedingsvoordelen worden niet direct voor andere doeleinden gebruikt. Een strakkere financiële discipline is dus op zijn plaats. Dit voorkomt onduidelijkheden met betrekking tot onder- en overschrijdingen.

4. Het feitenrapport

4.1 Inleiding

In dit feitenrapport maken we een reconstructie van wat er precies gebeurd is. We doen dit aan hand van een aantal perspectieven, omdat anders het overzicht en de oorzaken waarom het een en ander mis kon gaan niet helder in beeld komen.

De volgende perspectieven worden achtereenvolgens behandeld:

- ◆ De organisatie en taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- ◆ De projectbeheersing, aanbesteding en administratief systeem;
- ◆ De financiële verantwoording;
- ◆ De informatieverstrekking en besluitvormingsprocessen van college, gemeenteraad en de commissie Samenleving;
- ◆ Communicatie met de verenigingen.

Waar dit aanleiding geeft wordt er gerefereerd aan documenten die de gemeente Gilze en Rijen intern gebruikt, zoals projectenboek, calculatieformulier, mandaatregeling, etc.

4.2 De organisatie en taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Tot aan de wisseling van het college in 2006 was wethouder Wagemakers eerste aanspreekpunt voor het sportpark Vijf Eiken. Het college is van B&W is eindverantwoordelijk. Wethouder Wagemakers is met de belangenvereniging Sportpark Vijf Eiken tot de overeenstemming gekomen dat de hockeyvereniging naar het sportpark zou verhuizen en dat het sportpark niet verplaatst hoefde te worden. Wethouder Starreveld werd zijn opvolger en is dit tot op heden. Het afdelingshoofd van Welzijn, Sport en Onderwijs (WSO) is bij het sportpark Vijf Eiken betrokken geweest, maar ging op 1 februari 2006 met deeltijd pensioen (FPU), waardoor hij geen afdelingshoofd meer kon zijn en hij de verantwoordelijkheid kreeg voor drie projecten, waaronder de renovatie van het sportpark Vijf Eiken. De toenmalige projectleider voor de renovatie van het sportpark Vijf Eiken ging drie dagen per week werken. De directeur Beleid en Beheer, waaronder het afdelingshoofd WSO werkzaam was, wilde de projecten overdragen aan de projectleider, maar was op de hoogte van de capaciteiten van de projectleider. De projectleider was deskundig op het gebied van sport, maar had mindere capaciteiten op het gebied van financiën en beheer van complexe projecten, volgens de directeur Beleid en Beheer. De projectleider wilde liever niet in de oude constellatie werken, en ging naar het Projectenbureau. De directeur Beleid en Beheer heeft de Directeur Projecten op de hoogte gebracht van de mindere capaciteiten van de projectleider volgens haar zeggen.

De directeur van het Projectenbureau was de voormalige gemeentesecretaris en zat in een ander gebouw dan het gemeentehuis. De directeur Projectenbureau was rechtstreeks geplaatst onder het college van Burgermeester en Wethouders en was dus geen verantwoording schuldig aan de gemeentesecretaris. De persoonlijke werkverhoudingen met de directeur Projectenbureau waren niet optimaal³. Het renovatieproject sportpark Vijf Eiken was een heel ander project dan de overige projecten binnen het Projectenbureau. De andere projecten hadden betrekking op woning- en wegenbouw. Volgens de projectleider was er eenmaal per week bilateraal overleg over o.m. het sportpark Vijf Eiken met de directeur Projectenbureau, maar de directeur Projectenbureau had geen ervaring met sportparken en renoveren. Bij het projectbureau was parttime een planeconoom betrokken. De planeconoom is ter ondersteuning van de projectleider die geheel verantwoordelijk was, dus ook voor de financiële bewaking. Met de planeconoom is er een begroting gemaakt van de projectkosten. Deze begroting heeft als kredietaanvraag gediend voor de renovatie van het sportpark. Over dit krediet is in de raadsvergadering van juli 2007 een positief besluit genomen. Dit krediet is door de projectleider samen met de planeconoom verwerkt in boekingsnummers voor de financiële administratie. Eind 2007 is deze planeconoom vertrokken en zijn er tijdelijk planeconomen op interim-basis aangetrokken. Volgens de projectleider zijn de twee interim planeconomen niet betrokken geweest bij het project Vijf Eiken. Dit betekent dat ongeveer een klein jaar (tot oktober 2008) geen planeconoom betrokken is geweest bij het project sportpark Vijf Eiken. Een nieuwe planeconoom is aangetrokken door de gemeente Gilze en Rijen, welke eerst ingewerkt en opgeleid moest worden. In de interviews is gemeld dat de directeur Projectenbureau in 2008 regelmatig afwezig is geweest en dat de communicatie met het Projectenbureau moeizaam was, omdat er soms geen digitaal verkeer mogelijk was tussen het gemeentehuis en het gebouw waar het Projectenbureau was gevestigd.

De wethouder werkte regelmatig direct samen met de projectleider. De wethouder was in april 2008 niet tevreden over de taakinvulling van de projectleider. Op 17 april 2008 is er een gesprek geweest tussen de directeur Projectenbureau, de verantwoordelijke wethouder en de projectleider. Hierbij zijn onderling afspraken gemaakt, waardoor de wethouder voldoende vertrouwen had om door te gaan met de projectleider.

1 januari 2009 werd het Projectenbureau opgeheven en het project sportpark Vijf Eiken werd geplaatst bij de directeur Beleid en Beheer. De projectleider werd rechtstreeks onder deze directeur geplaatst. De overdracht is moeizaam verlopen daar de directeur Beleid en Beheer aanvankelijk op vakantie was en zij hierdoor pas in april 2009 meer grip kreeg op het project sportpark Vijf Eiken. Er was vanaf die periode maandelijks overleg tussen de projectleider en directeur Beleid en Beheer.

³ Opvallend is dat e-mails over de Vijf Eiken tussen wethouder, projectleider en financiën niet gedeeld werden met de directeur Projectenbureau in de periode voor januari 2009, maar wel met de directeur Beleid en Beheer.

Financiën waren hierbij geen expliciet gespreksonderwerp, omdat de planeconoom bij het project betrokken was.

Half december 2009 werd een nieuwe projectleider aangetrokken en heeft de projectleider zijn taak overgedragen aan deze nieuwe projectleider. De projectleider is in januari 2010 minder gaan werken en tot 1 april 2010 op afroep beschikbaar geweest. Tijdens en na de overdracht van het project aan de nieuwe projectleider is duidelijk geworden dat de financiën van het project sportpark Vijf Eiken niet onder controle waren.

4.3 De projectbeheersing, aanbesteding en administratief systeem

4.3.1 Projectbeheersing

De gemeente Gilze en Rijen heeft een projectbeheersingsysteem dat beschreven staat in het projectenboek. Tijdens het project sportpark Vijf Eiken waren er achtereenvolgens twee versies van kracht, namelijk 17 januari 2005 en 1 juli 2009.

Het eerste projectenboek van 2005 is ingestoken vanuit de woningbouw en weinig praktisch van aard. Er zijn geen formulieren of voorbeelden in dit handboek aanwezig. Er wordt 2,5 pagina gewijd aan de rol van de projectleider, afdelinghoofden, projectmedewerkers en directeuren Ruimte en Projecten. Daarnaast wordt een fase-indeling gehanteerd waarop een toelichting wordt gegeven. De projectleider sportpark Vijf Eiken heeft aangegeven dat hij met dit projectenboek niet kon werken. Hij heeft geen systematiek ontwikkeld om het project te beheersen en is vooral uitgegaan van het financieel overzicht dat als kredietverstrekking heeft gediend en als bijlage bij de raadstukken van juli 2007 is gebruikt. Er is relatief weinig systematisch op papier terug te vinden, waardoor geen goed beeld ontstaat over de afspraken en systematische projectbeheersing.

Het projectenboek van 1 juli 2009 is verder toegesneden op de praktijk. Hierin zijn wel formats opgenomen, zodat projecten beter beheerst kunnen worden. Voorafgaande aan dit nieuwe projectenboek zijn cursussen gegeven over projectbeheersing. De projectleider heeft hieraan deelgenomen, maar hij beoordeelde dit als theoretisch en niet geschikt voor het project sportpark Vijf Eiken. In dit nieuwe projectenboek staan formats die eventueel gebruikt kunnen worden.

Bij de komst van de nieuwe projectleider is het gehele werkarchief van het sportpark Vijf Eiken in mappen geordend volgens de systematiek die ook bij de woningbouwprojecten wordt gehanteerd. Daarvoor was er geen systematische ordening van het dossier sportpark Vijf Eiken.

Het project kent drie grote onderdelen die beheerst moeten worden:

1. de civiele werken;
2. de gebouwen van de diverse verenigingen.
3. de nutsvoorziening;

Daarnaast is er een aantal andere zaken dat buiten deze drie punten valt, zoals de renovatie van het parkeerterrein. Voor de projectbeheersing is verder van belang dat de interne en externe plankosten beheerst worden.

1. De civiele werken

Om de civiele werken verder in beeld te krijgen en exact te bepalen wat er uitgevoerd moest worden is er in 2008 een bestek gemaakt door Arcadis. Arcadis kwam tot een andere begroting dan in het krediet van 2007 beschikbaar was voor de civiele werken. Echter, de aanbesteding bleek mee te vallen en Oranjewoud heeft de uitvoering gekregen.

De directievoering wordt gedaan door ProCensus. Dit bureau is de toezichthouder op Oranjewoud. Beheersmatig is dit deelproject redelijk goed gelopen, naast de gebruikelijke zaken die spelen bij een renovatieproject. Wel is van invloed geweest dat er tijdens de uitvoering nog nieuwe wensen kwamen van de verenigingen en dat die ook gehonoreerd zijn. Daarnaast speelde de samenwerking met Enexis. Oranjewoud kon regelmatig niet doorwerken omdat de verwijdering van oude nutvoorzieningen en het aanbrengen van de nieuwe nutvoorzieningen niet volgens plan verliepen.

2. De gebouwen van de verenigingen

Aanvankelijk was het de bedoeling dat de verenigingen een bedrag zouden krijgen van de gemeente en dat zij daar zelf voor zouden bouwen. De verenigingen hebben zelf de prijsonderhandelingen gevoerd voor de gebouwen. Zij wisten wat het besteedbaar bedrag was met daarbij opgeteld de extra toezeggingen van de gemeente. Zij hebben zelf de aannemers geselecteerd en toen het definitieve contract moest worden getekend is de gemeente opdrachtgever geworden. Het bleek dat dit beter was om zodoende meer garantie te krijgen dat de BTW teruggevorderd zou kunnen worden. (Voor de verdere uitwerking van de BTW-problematiek verwijzen we naar paragraaf 4.4). De gemeente heeft het bouwtoezicht bij een ambtenaar neergelegd.

3. De nutsvoorzieningen

Bureau De Meent had in 2007 een schetsontwerp gemaakt voor de renovatie van het sportpark. Op basis daarvan heeft de gemeente een begroting gemaakt en is er een krediet gegeven. Voor de nutsvoorzieningen was een budget van € 120.000,-, binnen het totale krediet, berekend. Van de drie grote posten is dit een post geweest die niet nader is uitgewerkt of bekeken sinds de toekenning van het krediet. Bij de uitvoering van de civiele werken en de bouw van de voorzieningen is gelijktijdig aan Enexis opdracht gegeven om de nutsvoorzieningen te vernieuwen. Er is dus geen inhoudelijke verdere projectvoorbereiding geweest. Bij de uitvoering bleek dat juist de nutsvoorzieningen een bottleneck waren.

Doordat oude nutvoorzieningen soms onder of naast sportvelden liepen die nog gebruikt werden en diverse leidingen helemaal niet op tekeningen voor kwamen, werd de uitvoering van zowel de nutvoorziening als de civiele werken sterk beïnvloed. Ook bleek dat het budget van € 120.000, - te laag was en dat er een overschrijding van 100% kwam.

4.3.2 Aanbesteding

Tijdens het project sportpark Vijf Eiken zijn diverse externen betrokken. De diverse bouwaannemers voor de plaatsing van kleedkamers en paviljoens zijn door de verschillende verenigingen geselecteerd en op het laatst heeft de gemeente Gilze en Rijen deze geselecteerde bedrijven gecontracteerd i.v.m. de BTW-problematiek⁴.

Deze bouwbedrijven zijn geselecteerd zonder toepassing van het aanbestedingenbeleid van de gemeente Gilze en Rijen.

Daarnaast zijn de bureaus De Meent, Arcadis, Oranjewoud en ProCensus de belangrijkste betrokken externe partijen. De aanbestedingen zijn conform de procedures gelopen en interne deskundigen van de gemeente Gilze en Rijen hebben de offerte van Oranjewoud op civieltechnische kanten beoordeeld en gecontroleerd of deze conform het bestek was dat Arcadis had uitgewerkt.

Enexis heeft zorg gedragen voor vernieuwing van kabels en leidingen en vervanging van de trafo.

Uit de gesprekken die gevoerd zijn is niet gebleken dat de externe partijen in gebreke zijn gebleven. Wel wordt aangegeven dat de projectvoorbereiding door de gemeente Gilze en Rijen te wensen overliet. Die gebreken op het gebied van projectvoorbereiding lagen vooral in het definitief afkaarten van alle punten met de verenigingen. Tijdens de uitvoering zijn er extra wensen gekomen die ook zijn gehonoreerd.

Er zijn een paar punten die beter voorbereid hadden kunnen worden. Op de eerste plaats was dit de bekabeling. Vooral de consequenties van het doorsporten tijdens het aanleggen van de velden en de onderlinge afstemming qua planning tussen Enexis en Oranjewoud waren een probleem. De kosten hiervan hebben de begroting dusdanig overschreden dat dit vooraf beter ingeschat had moeten worden. Deze inschatting is gemaakt bij de kredietaanvraag en hiervoor zijn verder geen nadere onderzoeken geweest. Voor de overige delen zoals civiele werken en de gebouwen zijn er bestekken gemaakt. Bij de uitvoering is men geconfronteerd met de relatief slechte voorbereiding.

Een tweede punt is de berekening. Er werd bij het bestek uitgegaan van het gebruik van een bron, die ijzerhoudend water had. Volgens Oranjewoud was er wel onderzoek naar gedaan en in theorie zou men de bron kunnen gebruiken, maar in de praktijk bleek dat de velden toch bruin werden.

⁴ In de financiële paragraaf komen wij hier uitvoerig op terug. Om de BTW terug te krijgen diende de gemeente Gilze en Rijen opdrachtgever te zijn.

ProCensus was van mening dat dit vooraf te constateren was, omdat de installatie die er was erg veel roestplekken vertoonde. Hiervoor zijn extra tanks geplaatst en dit heeft meerkosten gegeven van ongeveer € 22.000, -.

4.3.3 Administratief systeem

In de financiële administratie worden alle kredieten die beschikbaar zijn gesteld vastgelegd. Daarnaast worden kostenposten onderscheiden. De indeling van de administratieve posten wordt met de projectleider afgestemd zodra een krediet beschikbaar is gesteld.

Doordat de directievoering bij de civiele werken door ProCensus werd uitgevoerd, kwamen de facturen van Oranjewoud bij ProCensus binnen. ProCensus controleerde de facturen en vervolgens werden deze doorgestuurd aan de projectleider. De projectleider codeert de facturen zodanig dat zij op een bepaalde post geboekt kunnen worden. Voor de projectleider bleek bij de uitvoering dat de financiële structuur voor hem onoverzichtelijk was en achteraf bleek dat de projectleider niet scherp was in de boekingscodes. Hierdoor werd de administratie vervuild en werd de financiële bewaking via het administratieve systeem extra gecompliceerd. Daarnaast is de software zodanig van opzet dat er geen overzichten gemaakt kunnen worden per project over de jaren heen. De administratie wordt gevoerd in de kredietmodule die alleen voor één jaar boekingen verwerkt en dus minder overzichtelijk is voor een meerjarig project.

4.4 De financiële verantwoording

Het eerste officiële financiële overzicht van het project sportpark Vijf Eiken dateert van 12 mei 2007, zie bijlage 5. Dit gaat over de herinrichting en renovatiekosten van het sportpark Vijf Eiken. Hierin worden de algemene kosten per vereniging opgevoerd. Dit is de basis voor het besluit van de gemeenteraad op 2 juli 2007 om een krediet te verstrekken van € 4.632.000, -. Hierin zit een post onvoorzien van 10% en de BTW van € 880.000, - wordt buiten het krediet gelaten. Er zou een beroep gedaan worden op het sportbesluit van 15 februari 2005 van het Ministerie van Financiën, waardoor de BTW verrekend kon worden.

Dit krediet is als zodanig in de financiële administratie verwerkt onder de posten 1701 tot 1715, waarbij per vereniging een budget gereserveerd is. De projectleider heeft op deze wijze in overleg met de financiële afdeling de financiële administratie ingericht.

Ieder half jaar wordt van een projectleider verwacht dat hij een calculatieformulier invult, zo ook van de projectleider sportpark Vijf Eiken. Uit de bestudering van de calculatieformulieren blijkt dat deze calculatieformulieren tot eind 2009 voor de jaarrekening 2009 niet of nauwelijks zijn ingevuld, zie bijlage 6 voor een voorbeeld. Er zijn vooral handgeschreven toelichtingen op het formulier aangegeven, maar de financiële overzichten van begrote kosten, werkelijke kosten, te verwachte kosten, verschillen en toelichtingen zijn niet ingevuld.

Ook de aangegane rechten en plichten zijn niet ingevuld. Dit blijkt wel gesignaleerd te zijn door de betrokken ambtenaar van bedrijfsvoering, maar door de leidinggevende werd gemeld dat dit de verantwoordelijkheid van de projectleider zou zijn.

Op het calculatieformulier zijn tot aan eind 2009 dus nooit de B&W-besluiten voor extra voorzieningen ten kosten van de post onvoorzien genoteerd. Ook de reeds gemaakte kosten zijn hier tot aan eind 2009 nooit in opgenomen. Arcadis heeft bijvoorbeeld het bestek geschreven voor de civiele werken. Deze factuur is niet opgevoerd in het calculatieformulier. Interne kosten zijn op dit formulier ook nooit in beeld geweest.

Daarnaast is het opvallend dat dit calculatieformulier zuiver een formulier is voor de financiële administratie en niet een formulier dat terug te vinden is in de projectenboeken.

Van de projectleider zijn geen financiële overzichten bekend, buiten de overzichten die naar B&W gingen voor advies.

De planeconoom heeft wel diverse overzichten gemaakt, echter eind 2007 en begin 2008 was er geen directe betrokkenheid van een planeconoom met het project sportpark Vijf Eiken. De nieuwe planeconoom kwam met een eerste notitie over de post onvoorzien op 8 oktober 2008. Deze notitie is gericht aan de projectleider en waarschuwt de projectleider dat de post onvoorzien al danig is uitgeput terwijl de uitvoering van het project nog moest beginnen. Van de € 423.000, - die op de post onvoorzien beschikbaar was bleek nog € 285.100, - over te zijn. Het advies was om dit punt te verwerken in het B&W-advies voor de B&W-vergadering van 14 oktober 2008. In het B&W-advies, opgesteld door de projectleider, staat hierover niets vermeld. Er wordt alleen melding gemaakt dat het budget niet wordt overschreden door de bouwkostenstijging van € 55.880, - te halen uit de post onvoorzien. Volgens de verantwoordelijke wethouder was hij niet op de hoogte van de notitie van de planeconoom. De notitie van de planeconoom heeft ook niet bij de B&W-stukken gezeten. Overigens werd er een ander besluit genomen door B&W. De bouwkosten werden niet met 10% zijnde € 55.880,- verhoogd. De bouwkosten werden met € 178.000,- verhoogd, waarin het bedrag van € 58.800,- was opgenomen waarover op 2 september 2008 door B&W was besloten en daarnaast werd besloten dat de voetbalvereniging € 40.000,- zelf zou betalen. Er werd dus bijna € 80.000,- extra onttrokken aan de post onvoorzien.

Een paar maanden later wordt door de projectleider een B&W-advies voor de B&W-vergadering van 16 december 2008 geschreven. De projectleider gaf aan dat de begroting van Arcadis, welke het bestek voor de civiele werken had geschreven, € 469.766, - boven het te hoog gebudgetteerde bedrag uitkwam voor de civiele werken. In dit ingetrokken B&W-advies staat het te hoog gebudgetteerde bedrag voor de civiele werken, namelijk € 2,744 miljoen.

Hier wordt dus al de vergissing gemaakt en is men de drie posten van totaal € 340.000, - vergeten af te trekken van het budget. (bekabeling € 120.000, -, renovatie parkeerterrein € 120.000, - en € 100.000, - voor EMM-gebouw). Eigenlijk was het tekort dus ruim € 800.000, - ten opzichte van het begrote bedrag.

In dit advies werd het college er op gewezen dat de post onvoorzien nog maar € 206.150, -⁵ groot was en de werken nog uitgevoerd moesten worden. *“Dit restant is zeker nodig voor onvoorziene omstandigheden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden”*⁶.

Op dit moment is voor B&W voor het eerst schriftelijk inzicht in de post onvoorzien, als we uitgaan van de bestudeerde schriftelijke stukken. Uit het B&W-advies is een berekening te maken van de ruimte die er was voor de post onvoorzien. Indien men de plankosten en civiele werken bij elkaar bracht dan was dit een bedrag van € 3,129 miljoen. Dus was er nog 6,5% beschikbaar in de post onvoorzien. (€ 206.105 / € 3,129 miljoen.)

B&W wilde geen extra krediet vragen, omdat de aanbesteding van de civiele werken al was uitgeschreven en men wilde afwachten of de laagste aanbieder daadwerkelijk een budgetoverschrijding zou geven.

Bij dit B&W-advies is de afdeling financiën betrokken geweest. Ook daar is niet opgevallen dat de berekening van het budget voor civiele werken te hoog was berekend. Er is in de berekening niet uitgegaan van wat er in de aanbesteding qua bestek stond vermeld, maar er is een berekening gemaakt van wat er overbleef van het krediet na aftrek van de begrote kosten van alle andere werkzaamheden⁷.

Op 27 januari 2009 werd bekend dat Oranjewoud een prijs heeft geoffreerd van € 2.579.000, -. Dit was binnen het berekende budget van 16 december 2008. De projectleider stelde in het B&W-advies voor de B&W-vergadering van 27 januari 2009 dat hij, zonder verder advies van financiën omdat hij binnen budget blijft, B&W kan adviseren het project te gunnen aan Oranjewoud. Omdat er binnen budget werd gebleven werden er ook nog twee semiwater hockeyvelden meegenomen, waardoor het bedrag op € 2.657.250, - kwam. Er bleef toen nog € 86.750, - over om in de post onvoorzien te brengen.⁸

Voor de B&W-vergadering van 9 juni 2009 werd er een advies geschreven en werd voor het EMM-gebouw € 45.000, - ten laste gebracht van de post onvoorzien van het sportpark Vijf Eiken.

⁵ Hierin wordt ook een bedrag meegenomen voor 10% bouwkostenstijging van € 55.000,- voor de hockeyvereniging.

⁶ Citaat uit het B&W-advies voor de vergadering van 16 december 2008.

⁷ Dit is een rekenwijze die foutgevoelig kan zijn.

⁸ Het staat niet in de verdere berekeningen, maar volgens deze uitgangspositie zou de post onvoorzien € 292.200, - worden en dit is ongeveer 9%. Dus in principe zou dit iets te krap zijn, maar mogelijk acceptabel.

In de bijgevoegde bijlage⁹ valt te lezen dat de post onvoorzien met € 180.000, - is verhoogd door minderwerk. Wel waren er al de nodige meerkosten gemaakt zoals extra berekening trainingsveld voetbal, opslag buffer, berekening voetbal, extra rijplaten, etc. De totale meerkosten ten laste van het budget onvoorzien waren bijna € 400.000, - (inclusief EMM) en er was nog ruim € 200.000, - over op de post onvoorzien, juist door die verhoging met € 180.000, -.

Bijna een half jaar later werd er door de planeconoom wederom een overzicht gemaakt van de post onvoorzien van het sportpark Vijf Eiken. In de vergadering van B&W van 6 oktober 2009 werd € 16.555, - ten laste gebracht van de post onvoorzien voor de overdrachtsbelastingen en de notariële akten voor de overdracht van gronden aan de verenigingen. De € 180.000, - minderwerk werd niet meer opgenomen in de post onvoorzien. Het restant van de post onvoorzien was toen nog € 13.400, -. Het project was nog volop in uitvoering en ook de tweede fase moest nog komen. De verantwoordelijke wethouder had een overzicht gevraagd over de financiële situatie van het project Vijf Eiken welke op 12 oktober 2009 werd aangereikt. De planeconoom schreef aan de wethouder in een e-mail: “Op dit moment is de verwachting dat het project binnen het budget gerealiseerd wordt”¹⁰. De planeconoom had zijn informatie gebaseerd op mondelinge gesprekken met de projectleider. In het financieel overzicht staat: *Diverse geraamde uitgaven (Oranjewoud, 2^e fase) € 700.000, -*. De projectleider had diverse bedragen genoemd en uiteindelijk werd het een bedrag van € 700.000, -. Een specificatie van dit bedrag is niet aanwezig. Alle betrokkenen (Planeconoom, de directeur Beleid & Beheer en de wethouder) hebben echter genoeg genomen met deze inschatting. Het is dus niet te achterhalen hoe deze € 700.000, - tot stand is gekomen, maar opvallend is dat de 2^e fase en Oranjewoud worden genoemd, maar niet andere onderdelen die nog in uitvoering waren zoals Enexis voor de nutsvoorziening en de gebouwen die werden gezet.

In dit overzicht komt overigens ook de € 180.000, - terug die eerst (9 juni 2009) bij de post onvoorzien was geboekt.

Half december 2009 werd een nieuwe projectleider aangesteld ter vervanging van de dan aanwezige projectleider, vanwege uitdiensttreding van de (voormalige) projectleider.. De projectleider droeg het project sportpark Vijf Eiken over aan de nieuwe projectleider. Voor de jaarafsluiting van 2009 werd het calculatieformulier gehanteerd. In december 2009 wordt duidelijk dat het budget al volledig is gebruikt door de aangegane verplichtingen en betaalde facturen.

Door de onoverzichtelijke boekingen in het administratieve systeem is het inzicht aanvankelijk moeilijk te krijgen.

⁹ Opgesteld door de planeconoom.

¹⁰ E-mail bericht van planeconoom aan de verantwoordelijke wethouder, in afschrift aan de projectleider en directeur Beleid en Beheer.

Door de verdere analyse werd eind januari/begin februari 2010 ook duidelijk dat er een fout is gemaakt met het bepalen van het budget voor de civiele werken welke waren aanbesteed door Oranjewoud. Het budget was € 340.000, - te ruim berekend. Aanvankelijk werd het tekort geraamd op € 502.260, -.

Later bleek dat er nog meer nagekomen rekeningen zijn gekomen over 2009 en dat de BTW zeker niet geheel terug te vorderen was. In totaliteit is er € 997.260, - extra krediet verstrekt om fase 2 ook goed af te ronden.

De BTW-kwestie willen wij hier apart belichten, daar in 2010 een extra risico wordt opgevoerd.

Bij de kredietaanvraag is gemeld dat de BTW buiten beschouwing wordt gelaten en dat met de inspecteur van Belastingen overleg wordt gepleegd voor de regeling van het Ministerie van Financiën, die met 'sportbesluit' wordt aangeduid.

Op 9 juli 2007, dus nadat de kredietaanvraag in de raad is geweest, stuurde de intern financieel adviseur van de gemeente Gilze en Rijen, die met de BTW is belast, een mail aan de wethouders Starreveld en Carol.

De externe belastingadviseur zou kritisch zijn en zou hebben aangegeven dat het volledige bedrag aan BTW niet teruggevorderd zou kunnen worden. Wethouder Carol heeft hierop gereageerd dat er goede afspraken moesten komen met de verenigingen, zodat de BTW-risico's voor de start van de uitvoering waren afgedekt.

In januari 2008 maakte wethouder Starreveld zich zorgen over de BTW-kwestie. De directeur Beleid en Beheer werd hierop aangesproken, in afschrift aan onder meer wethouder Carol, de gemeentesecretaris, afdelingshoofd financiën en de projectleider. Opmerkelijk is dat de directeur Projectenbureau hier niet bij betrokken is.

Op 14 januari 2008 kwam wethouder Starreveld in het presidium en legde de risico's die er waren ten aanzien van de BTW uit. Op 8 januari 2008 is hierover een memo geschreven aan het presidium. De nieuwe gebruikersovereenkomsten dienden fiscusproof te worden of men diende met een projectontwikkelaar een overeenkomst aan te gegaan.

In december 2008 werd duidelijk dat de gemeente Gilze en Rijen de BTW kon terugvorderen voor die zaken die te maken hebben met het *gelegenheid geven tot sport*. Als gevolg hiervan nam de gemeente het opdrachtgeverschap voor de gebouwen op het sportpark Vijf Eiken over van de verenigingen, zodat de BTW kon worden teruggevorderd voor die gebouwen die vielen onder de regeling *gelegenheid geven tot sport*.

Een aantal voorzieningen valt niet onder de regeling. Dit zijn bijvoorbeeld de paviljoens die niet direct voor het *gelegenheid geven tot sport* worden gebouwd. Dit speelt vooral bij het paviljoen van hockey en het EMM-gebouw. Hoe dit precies gaat uitvallen is nog niet duidelijk.

4.5 De informatieverstrekking aan en besluitvormingsprocessen van college, gemeenteraad en de commissie Samenleving

In deze paragraaf beschrijven we geen chronologisch verslag, we willen ons tot de essentie beperken. Een chronologische beschrijving voegt volgens ons niets toe. Middels het lezen van het dossier deel 1, *raadsbesluiten en collegebesluiten* en deel 2, *de notulen van de Commissie Samenleving*, welke zijn bijgevoegd aan het rapport van de gemeentesecretaris *Overschrijding budget Sportpark Vijf Eiken* kan iedereen zelf volledig kennis nemen.

Commissie Samenleving

Een vast agendapunt bij de Commissie Samenleving was het sportpark Vijf Eiken. Bij de start van het renovatieproject sportpark Vijf Eiken was iedere fractie van de gemeente Gilze en Rijen content. De wethouder gaf iedere commissievergadering een mondelinge toelichting over de voortgang van het sportpark Vijf Eiken. Er zijn bij de start schriftelijke stukken overlegd, maar tijdens de voortgang van het project niet. De extra punten die de verenigingen wensen werden ingewilligd vanuit het budget onvoorzien. Een schriftelijke onderbouwing van het budget is nooit gevraagd of gegeven. De wethouder heeft steeds het vertrouwen gegeven dat het project financieel onder controle was en dat wat met de verenigingen werd afgesproken ook mogelijk was binnen het budget.

Tot aan de vergadering van 3 februari 2010 wordt door de wethouder aangegeven dat er geen financiële risico's gelopen werden met betrekking tot de uitvoering van het project.

B&W-besluiten en raadsbesluiten

In het B&W-besluit van 22 mei 2007 wordt het krediet voor de renovatie van het sportpark Vijf Eiken vastgesteld en 2 juli 2007 wordt het krediet definitief vastgesteld

Daarna wordt er diverse keren een besluit genomen om voor de voetbalvereniging, hockeyvereniging Rijen en EMM extra budget te reserveren ten koste van de post onvoorzien. De volgende posten komen voorbij:

- ◆ € 23.170,- voor de renovatie van het D-veld (22 april 2008);
- ◆ € 58.800,- wegens de verruiming van de norm voor de kleedkamers voor voetbal (2 september 2008);
- ◆ Het bouwbudget voor de voetbalvereniging is verhoogd tot € 678.000,-¹¹ waarvan € 58.800,- reeds 2 september was toegekend en € 40.000,- eigen bijdrage van de voetbalvereniging wordt gevraagd (14 oktober 2010);
- ◆ De bouwkostenstijging voor de hockeyvereniging is niet ter sprake geweest en dus ook niet besloten in een schriftelijk vastgelegd besluit¹² (14 oktober 2008);

¹¹ Op 9 juni 2009 in het overzicht van de post onvoorzien wordt hier een bedrag opgevoerd van € 170.000,-. Dit is dus € 8.000,- lager dan besloten op 14 oktober 2008.

¹² Op 9 juni 2009 wordt hiervoor een bedrag opgevoerd van € 55.880,- zijnde het bedrag van 10% bouwkostenstijging van de voetbalvereniging. Indien men voor de hockeyvereniging 10% had gerekend dan

◆ € 45.000 voor EMM (9 juni 2009).

Op basis van verkeerde cijfers wordt op 27 januari 2009 de opdracht aan Oranjewoud gegund voor de civiele werken. Zoals reeds vermeld is er een vergissing van € 340.000 gemaakt. Daardoor wordt er extra geld uitgetrokken voor de semiwatervelden van de hockeyvereniging; een bedrag van € 78.250,-. Ook is er voor de kleedkamers van de voetbalvereniging 2 meter extra ruimte gecreëerd voor een bedrag van € 30.000,-.

De raad heeft tijdens het gehele project tot april 2010 geen enkele financieel inhoudelijke nota ontvangen en ook heeft de raad hier niet om gevraagd.

Op 17 februari 2010 heeft de wethouder de fractievoorzitters telefonisch geïnformeerd over de budgetoverschrijding bij het sportpark Vijf Eiken. Dit heeft direct plaatsgevonden nadat hij intern hiervan op de hoogte was gesteld. Het ging in eerste instantie vooral over de vergissing bij de aanbesteding van Oranjewoud.

Op maandag 19 april 2010 wordt een extra raadsvergadering gehouden waarin de budgetoverschrijding op de agenda staat. Het rapport van de gemeentesecretaris over het sportpark Vijf Eiken wordt besproken. De raad neemt de besluiten dat de verenigingen een bijdrage moeten leveren en dat zij een definitief voorstel willen ontvangen betreffende het volledig afronden van het renovatieproject sportpark Vijf Eiken.

Uiteindelijk wordt er een extra krediet gevraagd van € 997.260, -.

Dit bedrag is als volgt samengesteld:

◆ Dekking tekort tot dan toe	€ 502.260, -
◆ Kosten afronding fase 1	€ 165.000, -
◆ Budget onvoorzien fase 2	€ 50.000, -
◆ Afronding van de renovatie	€ 90.000, -
◆ Risico BTW	€ 190.000, -
Totaal	€ 997.260, -

De raad besloot op 27 mei 2010 een extra krediet te verstrekken van € 997.260, -.

4.6 Communicatie met de verenigingen

Begin 2006 zijn de verenigingen die samenwerkten in de belangengroep sportpark Vijf Eiken in overeenstemming gekomen met de toenmalige wethouder Wagemakers. Door het aanleggen van kunstgrasvelden kon de voetbalvereniging met minder velden toe en kon de hockeyclub naar het sportpark Vijf Eiken verplaatst worden.

Het gehele sportpark Vijf Eiken zou gerenoveerd worden. Dit hield in: uitbreiding van parkeerterreinen en renovatie van het oude parkeerterrein, nieuwe hekken, nieuwe kleedkamers voor voetbal en hockey, nieuwe paviljoenen voor RHV/EMM

was dit € 53.000,-. Ofschoon de projectleider een bedrag van € 55.000,- noemde in zijn B&W-advies van 16 december 2008.

en hockey, nieuw handbalveld en nieuwe top laag bestaande handbalveld, nieuwe tennisvelden en nieuwe toplagen tennisvelden.

De belangengroep trad naar de wethouder als vertegenwoordiger van alle verenigingen op het sportpark Vijf Eiken op. Bij de specifieke invulling per vereniging werd door de betreffende vereniging bilateraal met de wethouder overlegd.

De belangengroep werkte met een dynamische wensenlijst. Deze dynamische wensenlijst werd continu aangepast, ook nadat de uitwerking door bureau De Meent in 2007 was afgerond.

Tijdens het gehele proces zijn er steeds aanpassingen en verbeteringen aangebracht op de plannen. Ook het bureau ProCensus, dat de directievoering voor de civiele werken uitvoerde, heeft zich hierover verbaasd.

Het ging om een groot aantal veranderingen, die ook verbeteringen met zich meebrachten:

- ◆ Discussie over de normen van de kleedkamers;
- ◆ Verhoging van de bouwkosten i.v.m. prijsstijgingen;
- ◆ Voor de voetbalvereniging was geen rekening gehouden met een EHBO-ruimte en een materialenruimte;
- ◆ Door een schijnbare ruimte in het aanbestedingbedrag van Oranjewoud, het aanleggen van semiwatervelden voor hockey;
- ◆ Een verbetering van de kwaliteit van de kunstgrasmat aangeboden door Oranjewoud;
- ◆ Verandering van verlichting waardoor tijdens trainingen minder energie gebruikt wordt dan tijdens de wedstrijden;
- ◆ Beregeningsinstallatie voor het enige voetbalveld dat geen automatische beregeningsinstallatie had;
- ◆ Aanpassingen in verhardingen rondom de gebouwen en velden;
- ◆ Aanpassingen/uitbreiding in/van fietsenstallingen;

Het bleek dat de verenigingen geen goed inzicht hadden in de kosten en dus steeds met nieuwe vragen bij de wethouder/projectleider kwamen. Bovenstaande verbeteringen zijn allemaal doorgevoerd. De verenigingen vinden zelf dat zij zich naar alle redelijkheid hebben opgesteld en regelmatig hebben meegedacht met de gemeente. Het meedenken werd wel bemoeilijkt, omdat zij geen goede financiële inzichten hadden.

De gesprekken van de gemeente met de verenigingen en belangengroep verliepen in goede sfeer en er werden mondelinge afspraken gemaakt.

De afspraken met de verenigingen zijn slechts beperkt op schrift vastgelegd door de gemeente. Vooral de tennisclub Cash heeft steeds aangegeven dat zij moeite had met de bijdrage die van haar gevraagd werd. Al in het begin van het project is dit door de belangengroep aangegeven.

Bijlage 1: Verantwoording van de onderzoeksaanpak

Het onderzoek is op 29 juni 2010 van start gegaan door een afstemmingsgesprek met een delegatie van de rekenkamercommissie Gilze en Rijen.

Fase 1: Oriëntatie (week 26)

De aangeleverde documenten zoals het rapport van de gemeentesecretaris *budgetoverschrijding Vijf Eiken*, de notulen van de commissie Samenleving, de notulen van de raad en de besluiten van B&W zijn bestudeerd om een overzicht te krijgen van wat er gebeurd is.

Met de oude en de nieuwe projectleider heeft een oriënterend gesprek plaatsgevonden. Enerzijds is de inhoud van het project besproken en anderzijds is er geïnventariseerd welke functionarissen geïnterviewd moesten worden.

Een eerste oriëntatie is uitgevoerd op het fysieke dossier sportpark Vijf Eiken van de projectleider.

Ook zijn interne documenten van de gemeente Gilze en Rijen opgevraagd die zouden kunnen dienen voor het normenkader.

Fase 2: Verdiepend onderzoek (week 27 en 28)

De documenten en het dossier zijn bestudeerd en er is een start met het feitenrapport gemaakt.

In eerste instantie zijn de ambtenaren van de gemeente Gilze en Rijen geïnterviewd, vervolgens de bestuurders, de raadsleden, de voorzitters van de verenigingen en tenslotte de externe uitvoerders.

Van al deze interviews is een verslag gemaakt en ter correctie gestuurd aan de geïnterviewden. Nagenoeg alle geïnterviewden hebben zich akkoord verklaard met het verslag. Een enkeling heeft (nog) niet gereageerd.

Fase 3: Feitenrapport, conclusies en aanbevelingen (week 29)

In deze fase is het feitenrapport geschreven en zijn de conclusies en aanbevelingen geschreven.

Fase 4: Bespreking met de rekenkamercommissie (week 30)

Op 27 juli is het conceptrapport besproken met de rekenkamercommissie. Na deze bespreking is het feitenrapport ter toetsing naar de gemeentesecretaris gestuurd.

Fase 5: Afronding van het rapport

De opmerkingen van de rekenkamercommissie en de organisatie op het feitenrapport zijn verwerkt.

Bijlage 2: Normen- en referentiekader

De volgende documenten zijn als normenkader gebruikt:

Wat	Omschrijving	Datum
Inkoop Leveringen	Algemene inkoopvoorwaarden met betrekking tot leveringen, gemeente Gilze en Rijen	Zonder datum
Inkoop Werken	Algemene inkoopvoorwaarden met betrekking tot werken, gemeente Gilze en Rijen	Zonder datum
Inkoop Diensten	Algemene inkoopvoorwaarden met betrekking tot diensten, gemeente Gilze en Rijen	Zonder datum
Mandaatregister	Mandaatregister 2009, gemeente Gilze en Rijen	10 maart 2009
Projectenboek	Interne richtlijnen van de gemeente Gilze en Rijen, ten aanzien van projecten.	17 januari 2005
Projectenboek	Interne richtlijnen van de gemeente Gilze en Rijen, ten aanzien van projecten.	7 juli 2009
Calculatieformulier investeringen	Formulier van de afdeling Financiën	Versie, 7 december 2006

Opbouw

Het normen- en referentiekader is in drie stappen te verdelen: planvoorbereiding en planvorming, aanbesteding en uitvoering. Hieronder is per stap het normen- en referentiekader uitgewerkt.

Referentiekader: planvorming en planvoorbereiding: Wat, waarom, wanneer wie en hoe?

Planvorming en planvoorbereiding van de Vijf Eiken
Wat
Wat is renovatie sportpark Vijf Eiken op het moment van initiatief (begin 2006)
Waarom
Waarom is er gekomen tot de renovatie van het sportpark Vijf Eiken?
Wanneer
Wanneer en op welke wijze is gesproken over de renovatie sportpark Vijf Eiken?
Wanneer hebben welke feiten plaatsgevonden, initiatief, onderhandelingen met verenigingen, actie van het college/organisatie, voorstel raad, besluit raad.
Wie
Wie heeft het proces van renovatie sportpark Vijf Eiken bestuurlijk aangestuurd?
Hoe hebben de verantwoordelijkheden en bevoegdheden gelegen in de voorbereiding- en planfase?
Welke verenigingen waren betrokken bij de voorbereiding- en planfase?
Welke invloed hebben deze verenigingen gehad op de renovatie van het sportpark Vijf Eiken?
Hoe
Hoe is de voorbereiding- en planfase verlopen (bv. onder grote tijdsdruk)?

Normenkader: beheersing voorbereiding en planfase renovatie sportpark Vijf Eiken'

Oordeelvraag	Norm
Projectorganisatie	
Worden in de planvoorbereiding en planvorming al duidelijk de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd? Ambtelijk projectleider, interne eindverantwoordelijke, bestuurlijke verantwoordelijkheid.	Voorschriften gemeente Gilze en Rijen, mandaatregeling en richtlijnen projectmatig werken.
Is helder wanneer de raad betrokken moet zijn bij de planvoorbereiding en planvorming van Vijf Eiken en is conform de afspraken gehandeld?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Experttoetsing
Kaderstelling	
Heeft de raad kaders voor de Vijf Eiken geformuleerd en wordt de raad in gelegenheid gesteld op deze kaders te sturen?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing
Informatievoorziening	
Is er voldoende, tijdig en juiste informatie verstrekt om besluiten te kunnen nemen?	Experttoetsing Richtlijnen
In welke mate is er voldaan aan de actieve informatieplicht?	Richtlijn informatieplicht
Welke informatie is tussentijds en op de beslismomenten aan de raad voorgelegd?	Experttoetsing
Beslismomenten	
Is de gemeente consistent bij het onderscheiden en invullen van de beslissingen bij de Vijf Eiken?	Richtlijn projectmatig werken Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing
Zijn alle beslissingen expliciet terug te vinden in beslisdocumenten? A) raadsvoorstellen B) collegeadviezen C) faseafsluiting - fasedocument of andere afsluiting	Experttoetsing
Risicomanagement	
Welke risico's en consequenties zijn vooraf en tijdens de planvoorbereiding en planvorming van de Vijf Eiken te onderscheiden?	Experttoetsing
Is de raad bij aanvang en gedurende de planvoorbereiding en planvorming van de Vijf Eiken op afdoende wijze bij het risicomanagement betrokken?	Richtlijn projectmatig werken Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing

Kredietaanvragen	
Hanteert de gemeente een heldere structuur voor de opbouw en het procesmatig verlopen van kredietaanvragen?	Richtlijnen kredietaanvraag Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling
Op welk moment in het proces van de Vijf Eiken is het beschikbaar stellen van krediet in de raad geagendeerd?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing
Uit welke dealkredieten bestond het krediet van de Vijf Eiken en waarop waren deze dealkredieten gebaseerd?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing
Wie beslist er over wijziging van het krediet? Wanneer is hierover informatie verschaft aan de raad?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing

Referentiekader: Aanbesteding van de renovatie sportpark Vijf Eiken: Wat, waarom, wanneer en wie?

De aanbesteding van de renovatie sportpark Vijf Eiken
Wat
Wat diende er door de gemeente aanbesteed te worden?
Waarom
Waarom is er voor aanbesteding gekozen van: <ul style="list-style-type: none">○ Bestek schrijven;○ Uitvoeren van civiele werken;○ Directievoering.○ Aanbesteding door verenigingen○ Overige aanbestedingen
Wanneer
Wanneer hebben de aanbestedingen gelopen en met welke doorlooptijd?
Wie
Wie heeft wat gedaan in de aanbesteding?
Hoe
Hoe is de aanbesteding verlopen?

Normenkader: Aanbesteding van de renovatie sportpark Vijf Eik

Gebaseerd op de inkoopvoorwaarden, werken, diensten en leveringen van de gemeente Gilze en Rijen.

Oordeelvraag	Norm
Projectorganisatie	
Is er gehandeld conform de inkoopvoorschriften?	Inkoopvoorschriften gemeente Gilze en Rijen
Zijn de taken verantwoordelijkheden en bevoegdheden rondom de aanbesteding goed vastgelegd en is conform deze taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden gehandeld?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Experttoetsing
Loopt de ontwikkeling van sportpark Vijf Eiken conform de gebruikelijke projectfasering en wordt iedere fase conform de voorschriften uitgevoerd?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Experttoetsing
Is helder wanneer de raad betrokken moet zijn bij de ontwikkeling van het sportpark Vijf Eiken en is conform de afspraken gehandeld?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Experttoetsing
Kaderstelling	
Heeft de raad kaders voor het sportpark Vijf Eiken geformuleerd en wordt de raad in gelegenheid gesteld op deze kaders te sturen?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing
Informatievoorziening	
Is er voldoende, tijdig en juiste informatie verstrekt om besluiten te kunnen nemen?	Experttoetsing Richtlijnen
In welke mate is er voldaan aan de actieve informatieplicht?	Richtlijn informatieplicht
Welke informatie is tussentijds en op de beslismomenten aan de raad voorgelegd?	Experttoetsing
Beslismomenten	
Is de gemeente consistent bij het onderscheiden en invullen van de beslissingen bij het sportpark Vijf Eiken?	Richtlijn projectmatig werken Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing
Zijn alle beslissingen expliciet terug te vinden in beslisdocumenten? A) raadsvoorstellen B) collegeadviezen C) faseafsluiting - fasedocument of andere afsluiting	Experttoetsing
Risicomanagement	
Welke risico's en consequenties zijn vooraf en tijdens de aanbesteding van sportpark Vijf Eiken te onderscheiden?	Experttoetsing

Is de raad bij aanvang en gedurende de aanbesteding van sportpark Vijf Eiken op afdoende wijze bij het risicomanagement betrokken?	Richtlijn projectmatig werken Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing
Kredietaanvragen	
Hanteert de gemeente een heldere structuur voor de opbouw en het procesmatig verlopen van kredietaanvragen?	Richtlijnen kredietaanvraag Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling
Op welk moment in het proces van het sportpark Vijf Eiken is het beschikbaar stellen van krediet in de raad geagendeerd?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing
Wie beslist er over wijziging van het krediet? Wanneer is hierover informatie verschaft aan de raad?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing

Referentiekader: Uitvoeringsfase: Wat, waarom, wanneer wie en hoe?

Planvorming en planvoorbereiding van de Vijf Eiken
Wat
Wat zijn de diverse onderdelen van de renovatie sportpark Vijf Eiken op het moment van uitvoering en wat wanneer uitgevoerd?
Wanneer
Wanneer en heeft de renovatie sportpark Vijf Eiken plaatsgevonden?
Wanneer hebben welke feiten plaatsgevonden: onderhandelingen verenigingen, actie van het college/organisatie, voorstel raad en besluit raad.
Wie
Wie heeft het proces van renovatie sportpark Vijf Eiken bestuurlijk aangestuurd?
Hoe hebben de verantwoordelijkheden en bevoegdheden gelegen in uitvoeringsfase?
Welke verenigingen waren betrokken bij de uitvoeringsfase?
Welke invloed hebben deze verenigingen gehad op de renovatie van het sportpark Vijf Eiken?
Hoe
Hoe is de uitvoeringsfase verlopen (bv. onder grote tijdsdruk)?

Normenkader: beheersing de uitvoeringsfase renovatie sportpark Vijf Eiken

Oordeelvraag	Norm
Projectorganisatie	
Zijn in de uitvoeringsfase duidelijk de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd? Ambtelijk projectleider, interne eindverantwoordelijke, bestuurlijke verantwoordelijkheid, externe directievoering.	Voorschriften gemeente Gilze en Rijen, mandaatregeling en richtlijnen projectmatig werken.
Is helder wanneer de raad betrokken moet zijn bij de uitvoeringsfase van Vijf Eiken en is conform de afspraken gehandeld?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Experttoetsing
Kaderstelling	
Heeft de raad kaders voor de Vijf Eiken geformuleerd en wordt de raad in gelegenheid gesteld op deze kaders te sturen?	Richtlijn projectmatig werken Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing
Informatievoorziening	
Is er voldoende, tijdig en juiste informatie verstrekt om besluiten te kunnen nemen?	Experttoetsing Richtlijnen
In welke mate is er voldaan aan de actieve informatieplicht?	Richtlijn informatieplicht
Welke informatie is tussentijds en op de beslismomenten aan de raad voorgelegd?	Experttoetsing
Beslismomenten	
Is de gemeente consistent bij het onderscheiden en invullen van de beslissingen bij de Vijf Eiken?	Richtlijn projectmatig werken Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing
Zijn alle beslissingen expliciet terug te vinden in beslisdocumenten? A) raadsvoorstellen B) collegeadviezen C) faseafsluiting - fasedocument of andere afsluiting	Experttoetsing
Risicomanagement	
Welke risico's en consequenties zijn vooraf en tijdens de planvoorbereiding en planvorming van de Vijf Eiken te onderscheiden?	Experttoetsing
Is de raad bij aanvang en gedurende de uitvoeringsfase van de Vijf Eiken op afdoende wijze bij het risicomanagement betrokken?	Richtlijn projectmatig werken Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling Experttoetsing

Kredietaanvragen	
Hanteert de gemeente een heldere structuur voor de opbouw en het procesmatig verlopen van kredietaanvragen?	Richtlijnen kredietaanvraag Richtlijnen dualisme Interne procedures Mandaatregeling
Op welk moment in het proces van de 'Vijf Eiken' is het beschikbaar stellen van extra krediet in de raad geagendeerd?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing
Uit welke deelkredieten bestond het extra krediet van de Vijf Eiken en waarop waren deze deelkredieten gebaseerd?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing
Wie beslist er over wijziging van het extra krediet? Wanneer is hierover informatie verschaft aan de raad?	Richtlijnen kredietaanvraag Experttoetsing

Bijlage 3: Bestudeerde documenten

Wat	Omschrijving	Datum
Raadsvoorstel	Krediet t.b.v. renovatie/herinrichting sportpark Vijf Eiken te rijen	19 juni 2007
Notulen	Raadvergadering	2 juli 2007
Raadsvoorstel	Nieuwbouw multifunctionele sportaccommodatie RHV/EMM	30 juni 2009
Notulen	Raadvergadering	13 juli 2009
Notulen/besluitenlijst	(extra) Raadvergadering	19 april 2010
Raadsvoorstel	Aanvullend krediet herinrichting sportpark Vijf Eiken	25 mei 2010
Notulen	Raadvergadering	27 mei 2010
Collegebesluit	Raadsvoorstel en -besluit renovatie sportpark Vijf Eiken	22 mei 2007
Collegebesluit	Handhaven collegebesluit 22 mei 2007	16 juni 2007
Collegebesluit	Groot onderhoud voetbalvelden 2008 en renovatie bijveld V.V. Rijen	22 april 2008
Collegebesluit	Besluit DO etc.	29 april 2008
Collegebesluit	Nieuwbouw kleedkamer v.v. laten vallen onder NOC*NSF norm	22 juli 2008
Collegebesluit	Kleedkamers ruimer dan de NOC*NSF norm en extra budget € 58.800, - v.v. (later blijkt dit samen € 170.000, - te worden)	02 september 2008
Collegebesluit	Extra budget Hockey, € 55.880, -	14 oktober 2008
Collegeadvies	Verruiming krediet voor de civiele werken op basis van berekening Arcadis, dit advies is ingetrokken.	16-12-2009
Collegebesluit	Gunning civiele werken aan Arcadis en extra semiwatervelden voor Hockey	27-01-2009
Collegebesluit	Directievoering ProCensus	31-03-2009
Collegebesluit	Besluit over EMM, € 45.000, - ten koste van budget onvoorzien sportpark Vijf Eiken	09 juni 2009
Collegebesluit	Akten voor verenigingen en kosten daarvan	06 oktober 2009
Collegebesluit	Aanvullend krediet voor sportpark Vijf Eiken	14 april 2010
Notulen	Commissie Samenleving	9 mei 2007
Notulen	Commissie Samenleving	13 juni 2007
Notulen	Commissie Samenleving	29 augustus 2007
Notulen	Commissie Samenleving	28 november 2007
Notulen	Commissie Samenleving	20 februari 2008

Wat	Omschrijving	Datum
Notulen	Commissie Samenleving	2 april 2008
Notulen	Commissie Samenleving	21 mei 2008
Notulen	Commissie Samenleving	18 juni 2008
Notulen	Commissie Samenleving	3 september 2008
Notulen	Commissie Samenleving	15 oktober 2008
Notulen	Commissie Samenleving	26 november 2008
Notulen	Commissie Samenleving	14 januari 2009
Notulen	Commissie Samenleving	18 februari 2009
Notulen	Commissie Samenleving	1 april 2009
Notulen	Commissie Samenleving	13 mei 2009
Notulen	Commissie Samenleving	24 juni 2009
Notulen	Commissie Samenleving	29 september 2009
Notulen	Commissie Samenleving	14 oktober 2009
Notulen	Commissie Samenleving	2 december 2009
Notulen	Commissie Samenleving	3 februari 2010
Financieel overzicht ProCensus	Een totaal financieel overzicht.	Geen datum
Overzicht Meer- en minderwerk ProCensus	Een totaaloverzicht van meer- en minderwerk en 19 posten meerwerk	Diverse data in 2009
Overzicht Stelposten ProCensus	Het totaal van de stelposten en een overzicht per stelpost (huisaansluiting, calamiteitenpad- en poort, fietsenstalling, aanpassen en vernieuwen verharding)	Diverse data in oktober 2009
Memo van College van B&W	BTW-investeringen sportvoorzieningen	8 januari 2008
Verslag presidium	Memo inzake BTW, toelichting wethouder Starreveld	14 januari 2008
Memo afdeling Financiën	Correspondentie Belastingdienst aangaande BTW	7 mei 2010
Brf van belangengroep	Aan de voorzitter van de fracties in de gemeenteraad Gilze en Rijen	15 februari 2006
Brf van Belangengroep	Aan wethouder Starreveld	18 mei 2008
Brf van Gemeentebelang	Aan de voorzitter gemeenteraad, verzoek interpellatie van fractievoorzitter gemeentebelang dhr. De Wee	18 febr. 2010

Wat	Omschrijving	Datum
Voortgangs-rapportages	Sportpark Vijf Eiken, door dhr. Dijkstra	1 juni 2010 22 juni 2010
E-mail	Dhr. De Wee aan dhr. Starreveld en Dhr. Starreveld aan dhr. De Wee.	17 februari 2010
E-mail	Van dhr. Carol aan Mevr. Conrads, dhr'en Jongma, Oostvogels, Sprangers en Starreveld	9 juni 2007
E-mail	Van dhr. Jongma over BTW-kwestie aan wethouders Starreveld en Carol	9 juli 2007
E-mails	Van Willem Starreveld aan Fiona Conrads, Van Wijnand Burger aan Willem Starreveld, Van Willem Starreveld aan Natal van Riel, Van Eric van Mierlo aan Willem Starreveld, Van Piet Oostvogels aan Willem Starreveld.	3 januari 2008 17 april 2008 (2x) 24 juni 2009 12 oktober 2009 25 november 2009 (2x)
E-mails	Van dhr. Oostvogels aan de heer Starreveld	24 juni 2009 25 nov. 2009 25 nov. 2009
E-mail	Van Piet Oostvogels aan Harry Verhoeven, over verrekening nieuw hockey	2 december 2009
E-mail	Van Piet Oostvogels aan Remco van de Akker (T.C. Cash) over afspraken overleg 22 december 2009.	23 december 2009
Tekst van belangengroep	Inspreektekst van de belangengroep bij de commissievergadering Samenleving van 13 juni 2007.	13 juni 2007
Tekst van belangengroep	Inspreektekst van de belangengroep bij de raadsvergadering van 2 juli 2007.	2 juli 2007
Dynamische wensenlijst belangengroep	Een lijst met alle verlangens van alle betrokken verenigingen.	1 februari 2006
brief	Gemeente Gilze en Rijen aan belangengroep	06 mei 2009
brief	Gemeente Gilze en Rijen aan v.v. Rijen	06 mei 2009
brief	Belangengroep aan Gemeente Gilze en Rijen	23 mei 2009
brief	Gemeente Gilze en Rijen aan belangengroep	06 april 2009
brief	Gemeente Gilze en Rijen aan Hockeyclub	20 maart 2009
brief	Gemeente Gilze en Rijen aan Hockeyclub	09 april 2009
brief	T.C. Cash aan gemeente Gilze en rijen	30 maart 2010
Eigen verslag Dhr. Uitterhoeve	Een reconstructie van het project sportpark Vijf Eiken voor de PvdA fractie	Ongedateerd 2010
Inkoop Leveringen	Algemene inkoopvoorwaarden met betrekking tot leveringen, gemeente Gilze en Rijen	Zonder datum

Wat	Omschrijving	Datum
Inkoop Werken	Algemene inkoopvoorwaarden met betrekking tot werken, gemeente Gilze en Rijen	Zonder datum
Inkoop Diensten	Algemene inkoopvoorwaarden met betrekking tot diensten, gemeente Gilze en Rijen	Zonder datum
Mandaatregister	Mandaatregister 2009, gemeente Gilze en Rijen	10 maart 2009
Projectenboek	Interne richtlijnen van de gemeente Gilze en Rijen, ten aanzien van projecten.	17 januari 2005
Projectenboek	Interne richtlijnen van de gemeente Gilze en Rijen, ten aanzien van projecten.	7 juli 2009

Bijlage 4: Overzicht van geïnterviewde personen

Geïnterviewde	Functie	Organisatie(onderdeel)	Datum (2010)
Mevr. F. Conrads	Directeur Beleid en Beheer	Gemeente Gilze en Rijen	8 juli 2010
Dhr. C. Boemaars	Civieltechnische medewerker	Gemeente Gilze en Rijen	8 juli 2010
Dhr. A. van Delft	Bouwkundige medewerker	Gemeente Gilze en Rijen	9 juli 2010
Dhr. J. Dijkstra	Projectleider sportpark Vijf Eiken	Gemeente Gilze en Rijen	7 juli 2010
Dhr. P. Jongma	Financieel adviseur	Gemeente Gilze en Rijen	14 juli 2010
Dhr. E. van Mierlo	Planeconoom	Gemeente Gilze en Rijen	9 juli 2010
Dhr. P. Oostvogels	'Oud' Projectleider sportpark Vijf Eiken		8 juli 2010
Mevr. C. de Jong	Mw. bedrijfsvoering	Gemeente Gilze en Rijen	15 juli 2010
Dhr., D. Carol	Wethouder, onder andere Financieel beleid en beheer	College van B&W, periode 2006-2010	14 juli 2010
Dhr. W. Starreveld	Wethouder, onder andere sport, sportieve recreatie en sportaccommodaties, grondzaken, verkeer en vervoer, inrichting beheer en onderhoud openbare ruimte.	College van B&W	9 juli 2010
Dhr. R. Dols	'oud' voorzitter	Voetbalvereniging Rijen	14 juli 2010
Dhr. P. Ort ¹³	'oud' voorzitter	Hockeyvereniging Gilze en Rijen	
Dhr. R. van de Akker	Voorzitter	TC Cash	14 juli 2010
Dhr. J. Kamp	Voorzitter	Handbalvereniging	15 juli 2010
Dhr. G. Jacobs	Voorzitter	Belangenvereniging	15 juli 2010
Dhr. H. Rutten	Raadslid	Fractie VVD	14 juli 2010
Dhr. G. van Lisdonk	Raadslid	Fractie CDA	16 juli 2010
Dhr. J. Uitterhoeve	Raadslid	Fractie PvdA	16 juli 2010

¹³ Met de heer Ort is geen telefonisch interview afgenomen, er is een tiental vragen per E-mail gesteld, welke de heer Ort niet beantwoord heeft. Hij is op vakantie gegaan en heeft hij geen tijd meer gevonden om vragen te beantwoorden.

Geïnterviewde	Functie	Organisatie(onderdeel)	Datum (2010)
Dhr. N. van Riel ¹⁴	Raadslid	Fractie Kern '75	15 juli 2010
Dhr. J. de Wee	Raadslid	Fractie Gemeentebelang	14 juli 2010
Dhr. P. van Hooijdonk ¹⁵	projectleider	Oranjewoud	20 juli 2010
Dhr. S. van de Wiel ¹⁶	projectleider	ProCensus	20 juli 2010

¹⁴ Telefonisch interview.

¹⁵ Telefonisch interview.

¹⁶ Telefonisch interview

Bijlage 5: Opzet van de begroting voor de aanvraag van het krediet

Herinrichting en renovatiekosten sportpark Vijf Eiken (periode 2007-2010)

	omschrijving	nieuwe investeringen	fusering
		raming jan 2007	
<i>Voetbalvereniging Rijen</i>			
Hoofdveld	raming o.b.v. cijfers De Meent B.V.	€ 30.000,00	fase 2
Bijveld A (natuurgras)	renovatie in 2002 (€ 27.000,00)	€ -	
Bijveld B (natuurgras)	renovatie - raming o.b.v. cijfers De Meent B.V.	€ 30.000,00	fase 2
Bijveld C (natuurgras)	vervalt i.v.m. aanleg 2de parkeerterrein en tennisbaan	€ -	
Kunstgrasveld	8000 m ² incl. verlichting, belijning en afrastering	€ 440.000,00	fase 2
Kunstgrasveld (5de veld)	8000 m ² incl. belijning en afrastering	€ 400.000,00	fase 4
Sloopkosten	Kantine. Bestuurskamer en 2 kleedgebouwen EVV, bestaande 4 kleedkamers VV Rijen, materiaalberging en scheidsrechterruimte.	€ 50.000,00	fase 4
Nieuwbouw 4 kleedkamers		€ 180.000,00	fase 3
Nieuwbouw 2 scheidsrechterlokalen.		€ 10.000,00	fase 3
Nieuwbouw 6 kleedkamers		€ 260.000,00	fase 5
Nieuwbouw 2 scheidsrechterlokalen, EHBO ruimte en materiaalberging.		€ 50.000,00	fase 5
Kantine	Geen basisvoorziening. Renovatiekosten voor rekening van vereniging.	€ -	
Tribune	Geen basisvoorziening. Renovatiekosten voor rekening van vereniging.		
Verlichting	Verlichting 2 trainingsvelden volledige vervanging. Kwalitatief hoogwaardige voorziening (180 lux).	€ 80.000,00	fase 2
Voetbalvereniging Rijen	Totaal	€ 1.530.000,00	
<i>Hockeyvereniging Rijen</i>			
Kunstgrasveld A	6000 m ² incl. verlichting, belijning en afrastering	€ 330.000,00	fase 3
Kunstgrasveld B	6000 m ² incl. verlichting, belijning en afrastering	€ 330.000,00	fase 3
Kantine	Geen basisvoorziening, gelet op gedwongen verplaatsing kosten opgenomen - 250 m ² à € 1.225,00 m ²	€ 310.000,00	fase 3
Kleedkamers	4 kleedkamers à 35 m ² inclusief douches	€ 180.000,00	fase 3
Nieuwbouw 2 scheidsrechterlokalen, EHBO ruimte en materiaalberging.		€ 40.000,00	fase 3
Pupillenveld (i.c.m. voetbal en hockey)	1950 m ² a € m ² (peil 2007)	€ 110.000,00	fase 5
Hockeyvereniging Rijen	Totaal	€ 1.300.000,00	
<i>Handboogvereniging de Vriendenkring</i>			
	opp. Terrein 5.300 m ² opp. gebouw 550 m ²		
	afrastering/hekwerk en overige	€ 10.000,00	fase 2
Handboogvereniging De Vriendenkring	Totaal	€ 10.000,00	
<i>Handbalvereniging RHV en (exercitieterrein) EMM</i>			

	Bijdrage EMM tbv clubgebouw	€	100.000,00	fase 2
	aanleg 2de verhard veld (inclusief verlig)	€	60.000,00	fase 2
	afrostering/hekwerk en overige	€	10.000,00	fase 2
Handbalvereniging RHV en (exercitieterrein) EMM	Totaal	€	170.000,00	
Tennisverenigingen Cash en TCR				
Verplaatsen 4 kunstgrasbanen	kosten toplaag 1/3 van de kosten voor Cash, 2/3 tlv gemeente	€	90.000,00	fase 5
Tennisverenigingen Cash en TCR	Totaal	€	90.000,00	
Scouting				
	bestaande accommodatie handhaven			
	afrostering/hekwerk en overige	€	10.000,00	fase 2
Scouting	Totaal	€	10.000,00	
Algemeen				
	Renovatie huidige parkeerterrein	€	120.000,00	fase 1
	Aanleg 2de parkeerterrein	€	200.000,00	fase 3
	Overig straatwerk 1500*2,5	€	225.000,00	fase 2/3/4/5
	Bekabeling en aansluitingen nutsvoorzieningen	€	120.000,00	fase 1
	Diverse fietsenstallingen	€	20.000,00	fase 2/3/4/5
	Aanpassing groenstructuur (stelpost)	€	50.000,00	fase 2/3/4/5
Algemeen	Totaal	€	735.000,00	

Totaal kosten renovatie	€	3.845.000,00
Planontwikkelingskosten (kosten begeleiding, advieskosten, interne kosten en beheer)	€	385.000,00
onvoorzien 10%	€	423.000,00
	€	4.653.000,00
correctie i.v.m. later toevoeging emm bijdrage	€	21.000,00-
	€	4.632.000,00
BTW 19%	€	880.080,00
Totaal kosten renovatie sportpark Rijen	€	5.512.080,00

Dekking investeringen:	Algemene reserve AD	€	1.327.000,00
	Algemene reserve Grondexploitatie	€	2.100.000,00
	Bestemmingsreserve Bovenwijkse Werken	€	1.205.000,00
	Totaal investering	€	4.632.000,00

Uitgangspunten:

kleedgebouwen opp. 35m²
 materiaalberging 5 * 5 = 25m²
 scheidsrechtersruimte van 2 * 1,5 m²
 kantine 250 m²
 bestuurskamer 30 m²
 sloopkosten € 30,00 m² hoogte gebouwen 3 meter
 Bouwkosten (incl natte cellen) ca € 1.225,00 m²
 Bouwkosten materiaal/EHBO € 250,00 per m²

Bijlage 6: Voorbeeld van een niet ingevuld calculatieformulier

Calculatieformulier investeringen		
Naam project	<i>Renovatie/herinrichting sportpark Vijf Eiken</i>	
Budgethouder	<i>Piet Oostvogels</i>	
Budgetbeheerder		
Kredietnummer	<i>FCL /705.31.001</i>	
Nummer begrotingswijz.	<i>19/2007</i>	
Raming krediet	€ 4.632.000	
<i>Besluitvorming</i>		
Raad	Krediet door de Raad beschikbaar gesteld d.d.	2 juli 2007
<i>Voorcalculatie</i>		
	Indien op basis van een bestek een gedetailleerde voorcalculatie of anderszins is opgesteld, dan de betreffende bedragen van de hoofdposten hiernaast vermelden. Zo nodig nadere specificaties in een afzonderlijke bijlage opnemen.	€ 0,00 € 0,00 € 0,00 Totaal 0,00
<i>Reserves / voorzieningen</i>		
	Wordt er beschikt over reserves en/of voorzieningen? Zo ja, welke?	
<i>Inkoop en aanbesteding</i>		
Gunning	Aan wie is het werk gegund?	
	Datum gunning	
<i>Doorlooptijd</i>		
Planning	Wat was de oorspronkelijke planning?	<i>Planning bijvoegen</i>
	Is het werk conform de planning verlopen?	
	Zo neen, wat zijn de redenen van de afwijking?	
	Is hiervan in de tussentijdse rapportage(s) al melding gemaakt?	
	Zo ja, welke?	
	Zo neen, waarom niet?	
Start van het werk	Wanneer is de uitvoering van het werk gestart?	
Oplevering	Wanneer is het werk opgeleverd?	
	Is de oplevering vastgelegd in proces-verbaal?	
	Wanneer is het project in gebruik genomen?	
<i>Overige aspecten</i>		
Subsidieaspecten	Is er subsidie toegekend?	
	Zo ja, door wie, op basis waarvan en hoeveel?	
	Werden er subsidievoorwaarden gesteld?	
	Toelichting verschillen oorspronkelijke toekenning en definitieve afrekening	
	Is er een accountantsverklaring nodig?	
	Zijn hierin bijzonderheden vermeld?	
	Zo ja, welke?	<i>Toelichten</i>
Overige bijzonderheden	<i>Eventuele overige bijzonderheden vermelden</i>	

— verwerkt 13-8-2009
in 2^e Turc. Ⓐ

<i>Calculatie (financieel overzicht)</i>					
	Begroot (€)	Werkelijk (€)	Te verwachten kosten (€) *	Verschil (€)	Toelichting
De aanneemsom van de investering					
Meer/minderwerk					
Eindafrekening aannemer					
Overige externe kosten					
- ...					
- ...					
- ...					
Inhuur personeel					
- ...					
- ...					
- ...					
Inzet eigen personeel					
Totaal lasten					
Inkomsten:					
- ...					
- ...					
- ...					
Totaal baten					
Totaal nacalculatie					
*) Zijn de te verwachten kosten opgenomen in de rechten- en verplichtingenadministratie?					
<u>Toelichting over- en/of overschrijding</u>			De openbare aanbesteding op 27 januari 2009 blijft binnen het gevoteerde krediet. Het werk wordt momenteel uitgevoerd. De 1 ^e fase is in een afrondend stadium.. De interne kosten worden overschreden als gevolg van extra werkzaamheden bij de begeleiding van de nieuwbouw van zowel de voetbal als hockey. Ook de werkzaamheden rondom de nutsvoorzieningen zijn veel omvattender dan was voorzien.		
Kan het investeringskrediet worden afgesloten? Neen, de uitvoering is 1 maart 2009 gestart en loopt door tot eind 2010.					

Rapportagemoment en
ondertekening.

Invullen: tbv 1° of 2° tussentijdse rapportage of jaarrekening (20..)
Datum en ondertekening.
29 juli 2000

P. Oostvogels

Bijlage 7: De financiële opstelling tot 9 oktober 2009

Bijlage B&W-advies inzake Sportpark Vijf Eiken

Onvoorzien Sportpark Vijf Eiken	
<i>Onvoorzien meerwerk</i>	
Renovatie D-veld	23.170
Meerkosten kleedaccommodatie (B&W 2-9-2008) voetbal	170.000
Bouwkostenstijging (B&W 14-10-2008 hockey)	55.880
Meerkosten kleedaccommodatie RHV	45.000
Meerkosten vergroten 2 kleedkamerts voetbal	30.000
Tijdelijke opslag containers voetbal	1.500
Meerkosten kunstgrasvelden plusvariant voetbal	23.328
Agreeaat hockey	2.545
Extra rijplaten	7.970
Extra berekening trainingsveld voetbal	7.700
Extra opsalgbuffer berekening hockey	23.100
Extra kabels/leidingen	1.169
Totaal onvoorzien meerwerk	<u>391.362</u>
<i>Onvoorzien minderwerk</i>	
Kosten 1/3 deel toplaag <i>tennis</i>	30.000
Aanleg 5e tennisbaan voor rekening CAH	70.000
Correctie opbrengst grond naar sportpark Verhoven	80.000
	<u>180.000</u>
<i>Resumé</i>	
Begroot	423.000
Onvoorzien meerwerk	391.362
Onvoorzien minderwerk	180.000
Saldo onvoorzien	<u>211.362</u>
Resteert	<u>211.638</u>

*Rekenkamercommissie
gemeente Gilze en Rijen*

**Rapport budgetoverschrijding
project "sportpark Vijf Eiken"**

deel 2

Onderzoek naar de voorgestelde verbetermaatregelen

Onderzoekers: Jac Wouters (lid rekenkamercommissie)
Jan de Wee (lid rekenkamercommissie)

1. Inleiding: doel, planning en vraagstelling

Doel van het onderzoek:

Het onderhavige deel twee van het onderzoek dat hier aan de orde is, is door de rekenkamercommissie als volgt geformuleerd:

“Zijn de maatregelen die door de gemeentesecretaris zijn voorgesteld in het rapport “overschrijding budget sportpark Vijf Eiken” afdoende om budgetoverschrijding van vergelijkbare projecten in de toekomst te voorkomen”.

Daar waar mogelijk zijn de aanbevelingen uit het externe onderzoek meegenomen in dit onderzoek.

Hoewel dit onderzoek is gericht op de toekomst, op het beter doen, op het voorkomen van, was het voor geïnterviewden niet altijd mogelijk voorbij te gaan aan hetgeen zich in het project Vijf Eiken heeft voorgedaan.

Planning:

maandag 2 augustus 2010

dinsdag 3 augustus t/m donderdag 20 augustus 2010

donderdag 19 augustus 2010 t/m maandag 23 augustus 2010

voor vrijdag 27 augustus 2010

woensdag 1 september 2010

maandag 6 september 2010

dinsdag 7 september 2010

vrijdag 10 september

planning maken.

uitvoeren van het onderzoek.

schrijven rapport.

concept-rapport toesturen aan

leden rekenkamercommissie

rapport bespreken in vergade-

ring rekenkamercommissie

rapport aanpassen n.a.v.

gemaakte opmerkingen.

laatste check

concept-versie van rapport

inzenden

Geïnterviewden:

hoofd financiën

Edwin van den Bemd

directeur beleid en beheer

Fiona Conrads

planeconoom

Erik van Mierlo

(oud-)projectleider

Piet Oostvogels

wethouder

Willem Starreveld

gemeentesecretaris

René Wiersema

Interviews gehouden op 3 en 18 augustus 2010.

Vraagstelling:

Basis c.q. het vertrekpunt is het rapport n.a.v. het ingestelde onderzoek van de gemeentesecretaris van april 2010 en de genoemde aanbevelingen en het onderzoek van de rekenkamercommissie, uitgevoerd door Adviesgroep Diemen & van Gestel, concept 24 juli 2010.

We hebben kunnen constateren dat alle betrokkenen bij de zaak “Vijf Eiken” erg geschrokken zijn en dat dit debacle hard is aangekomen. Ieder is het ermee eens dat een overschrijding als bij dit project, nooit meer mag gebeuren.

Dit onderzoek is gericht op de toekomst, dus betreft alle voorkomende en nieuwe trajecten. Als basis heeft gediend het verbetertraject zoals door de gemeentesecretaris is voorgesteld. Daarnaast trachten we antwoord te geven op de volgende vragen.

- Zijn de verbetermaatregelen volledig of missen we nog verbeterpunten?
- Stel dat de verbetermaatregelen zijn doorgevoerd en geborgd, is er dan een waarborg dat het niet weer fout kan gaan?
- De wijze waarop het traject wordt aangepakt, is dat planmatig en wordt het integraal aangepakt, aangestuurd en krijgt het cultuuraspect voldoende de aandacht?
- Is duidelijk wanneer de aanbevolen maatregelen daadwerkelijk zijn ingevoerd en geborgd?
- is er een periode voorzien waarop de effecten van de geïmplementeerde verbeteringen worden geëvalueerd?

Hieronder volgt een samenvatting van de bevindingen, vervolgens worden de conclusies geformuleerd en aanbevelingen gedaan. In de bijlage is de verificatie van de door de gemeentesecretaris gedane aanbevelingen opgenomen.

2. Samenvattende bevindingen

Aan de door de gemeentesecretaris gedane verbetervoorstellen in zijn rapport van april 2010 wordt door de organisatie gewerkt. Wij constateren dat de verbeterpunten worden uitgevoerd door iedere afdeling afzonderlijk en missen een integrale aanpak. Dat betekent dat met name bij afdelingsoverschrijdende processen veel communicatie- en afstemmingsmomenten nodig zullen blijven.

Inmiddels is er veel gedaan en verbeteringen zijn reeds zichtbaar. Er is - vooral in gedrag en houding (cultuur) - nog veel te doen. Hoewel de veranderbereidheid aanwezig is, wordt door sommige geïnterviewden enige weerstand ondervonden. Dit komt omdat sommige verbeteringen betekenen dat er anders gewerkt moet worden dan men jarenlang is gewend. Soms leidt het anders werken tot meer bureaucratiesing (maken van gespreksverslagen bijvoorbeeld).

De verwachting van een aantal geïnterviewden dat de gemeente over een half jaar "in control" is, wordt niet door onderzoekers gedeeld. Andere geïnterviewden verwachten vanwege het cultuurelement eerder drie jaar nodig te hebben, waarbij de beschikbaarheid van goede, verantwoordelijke en veranderingsgezinde medewerkers van groot belang is.

Maandelijks, in sommige gevallen frequenter, vindt overleg plaats tussen projectleider, directeur en afdeling financiën. Dit is verbeterd ten opzichte van wat het was. Onderzoekers zijn van mening dat het wenselijk is dat wethouders, op enigerlei wijze, bij het regulier overleg worden betrokken. We constateren dat samenwerking nog lang geen gemeengoed is in de gemeente. Zoals eerder gezegd, de cultuur is er niet naar!

Alle medewerkers zijn geïnformeerd over deze nieuwe aanpak die het uit de rails lopen van projecten moet voorkomen. Tijdgebrek wordt genoemd als reden om zich niet aan nieuwe afspraken te houden. Onder het mom van "het ging vroeger toch ook altijd goed" wordt dit gerechtvaardigd.

Belangrijk is dat projecten goed en door ter zake deskundigen uitvoerig worden voorbereid. Gemeld werd dat een gedetailleerde begroting, opgemaakt door een externe deskundige, niet mag ontbreken. Deze achten wij essentieel voor de aanbesteding. Ontwerpen c.q. deelontwerpen zonder prijsindicatie mogen niet worden geaccepteerd. De wens om voor de post "onvoorzien" bij renovatie uit te gaan van 15% en voor nieuwbouw van 10%, onderschrijven wij.

Onderzoekers werden geconfronteerd met een duidelijke voorkeur om dit soort projecten helemaal niet zelf meer te doen maar geheel, van begin tot eind, uit te besteden, omdat de gemeente de benodigde capabele mensen mist en er onvoldoende expertise in huis is. Onderzoekers zijn van mening dat dit niet in zijn algemeenheid geldt, maar per project moet worden gezien. Goede communicatie in deze met raad en commissie achten onderzoekers essentieel.

Velen zijn er inmiddels van doordrongen dat alle afspraken schriftelijk moeten worden vastgelegd. Zekerheid dat ieder dit op dit moment ook doet hebben wij niet. Op het gebruik van het voorgeschreven projectenboek en calculatieformulier wordt toegezien. Deze hulpmiddelen zijn verplicht gesteld.

Wij hebben geconstateerd dat afspraken nakomen een groot manco is. "Dit is altijd zo geweest". Na overleg worden afspraken gemaakt over uit te voeren acties en data. Meermalen blijkt dat deze afspraken niet worden nagekomen.

De gemeente hanteert een tijdregistratie. Ambtelijke tijd is een onderdeel van een projectbegroting. Geïnterviewden wezen onderzoekers op het feit dat planning en werkelijke tijd nooit met elkaar worden vergeleken om van daaruit te sturen. Onderzoekers werd duidelijk gemaakt dat deze tijdregistratie alleen als last wordt ervaren, tijd kost en geen invloed heeft op te bereiken resultaten. Wij stellen voor om de zinvolheid van de urenregistratie nog eens te bekijken.

Hoewel niet onze opdracht werden onderzoekers geconfronteerd met tegenstrijdige verklaringen over wel/niet tijdig informeren voor wat betreft "onvoorziene kosten".

Niet altijd is duidelijk ten laste van welk deel van het budget uitgaven worden gedaan. In een project met veel verschillende belangen, moet dit volgens onderzoekers heel duidelijk zijn.

Betalingen zonder dat daarvoor een verplichting in de administratie is opgemaakt mogen niet voorkomen. Onderzoekers adviseren het administratieve systeem dusdanig in te richten dat dit in de toekomst onmogelijk is. Bedoelde systemen worden reeds aan deze wensen aangepast, maar dat vindt stapsgewijs plaats. Onderzoekers constateren dat het te lang gaat duren voordat het gewenste niveau is bereikt. Goede, bekwame en geschikte medewerkers zijn in deze essentieel. Onderzoekers zijn van mening dat financiën (als bewaker) hiervoor moet optreden.

Wij hebben geconstateerd dat communicatie en informatie duidelijk meer aandacht moeten krijgen. Dat geldt voor alle niveaus. Daarnaast zijn wij van mening dat medewerkers assertiever vragen moeten kunnen stellen en dat de benodigde informatie te allen tijde beschikbaar moet zijn. Elkaar informeren en aanspreken dient gemeengoed te zijn. Dat kan alleen slagen bij een top-down aanpak.

Wij constateren dat er een wens is om de invloed naar de verantwoordelijke wethouder in een project te versterken. Dat geldt met name ten aanzien van financiële consequenties. Onderzoekers zijn van mening dat medewerkers de directie en management moeten aanspreken en dat deze de wethouders moeten voorzien van alle benodigde informatie. Hij/zij mag niet voor verrassingen komen te staan.

Wij constateren verschil van mening in de visie bij het aansturen van en in de mate van rekening houden met het ambtelijk apparaat. Wij zijn van mening dat hier snel consensus over moet worden bereikt.

Onderzoekers zijn van mening dat de raad c.q. de raadscommissies beter moeten worden geïnformeerd. Met name als belangrijke financiële zaken in het geding zijn. Deze informatie dient voortaan schriftelijk te worden onderbouwd.

Van het belang van het aanwijzen van een goede en capabele projectleider, toegespits op het onderhavige project, is ieder doordrongen. Als deze niet in huis is dient een geschikte projectleider extern te worden ingehuurd.

Onderzoekers hebben geconstateerd dat projectleiders binnen de gemeente Gilze en Rijen niet altijd een projectleiders c.q. projectmanagement opleiding hebben gevolgd.

Bij een groot en belangrijk project waarbij veel financiële middelen zijn gemoeid, achten wij het belangrijk dat er geen leegte ontstaat bij het vertrek van een projectleider of een planeconoom. Dat dit een zaak is voor directie en management binnen de organisatie mag duidelijk zijn.

Wij hebben gecontateerd dat er soms verschillen in visie bestaan bij directie, management en dagelijks bestuur. Onderzoekers constateren dat deze verschillen soms gaande het traject blijven bestaan doch zijn van mening dat deze verschillen gaande het traject dienen te worden opgelost.

Ieder is het er over eens dat een cultuurverandering, waarin nu geheel wordt gestuurd op gewoonten, op vertrouwen, op de blauwe ogen en elkaar niet aanspreken op tekortkomingen c.q. wijzen op verbeteringen, heel hard nodig is, maar een lange tijd zal vergen. Discipline wordt gezien als de grootste tekortkoming.

Gewerkt moet worden aan het vergroten van de "betrokkenheid" van medewerkers. Een flexibele omgang met werktijden en werkgebieden achten wij noodzakelijk. Medewerkers die het voortouw nemen bij een nieuwe cultuuromslag dienen in bescherming te worden genomen. Ook de raad/commissie zal een cultuuromslag moeten maken. Minder vertrouwen en meer control. Ook zal er meer sturing moeten komen gericht op de organisatie waar men nu de oren te vaak laat hangen naar de burgers.

3. Concluderende aanbevelingen

De rekenkamercommissie is van mening dat door de gemeentesecretaris voldoende verbeterpunten zijn aangegeven. Voorwaarde is wel dat deze verbeterpunten in een samenwerking tussen alle afdelingen worden uitgevoerd en regelmatig worden geëvalueerd. Verder is het van belang dat één persoon daarvoor de verantwoordelijkheid draagt, aanspreekbaar is en als verbindende factor functioneert. Hierdoor is er een goede kans dat de aangegeven verbeteringen er voor zorgen dat projecten in het vervolg goed zullen verlopen. Speciale aandacht vragen we voor een broodnodige cultuuromslag. Het gaat dan vooral om de discipline en aanspreekcultuur. Zonder invulling van deze aspecten wordt aan de haalbaarheid getwijfeld.

Samenvatting van constatering en aanbevelingen van de rekenkamercommissie:

- o. Ieder is het er over eens dat een dergelijk debacle niet meer mag plaatsvinden.
- o. Er is gestart met het implementeren van de door de secretaris gedane verbetervoorstellen.
- o. De veranderingsbereidheid is overwegend goed.
- o. Het zal pas echt verbeteren als de cultuur in het gemeentehuis structureel wordt verbeterd. Wij verwachten dat dit nog enkele jaren zal vergen.
- o. Samenwerken tussen verschillende afdelingen moet verbeteren.
- o. Projecten worden veel nauwkeuriger voorbereid, opgestart, uitgevoerd en bijgestuurd.
- o. Alle afspraken worden schriftelijk vastgelegd en ter kennisgeving van alle betrokkenen gebracht. Afspraak is afspraak.
- o. Tijdregistratie wordt heroverwogen.
- o. Het afleggen van tegenstrijdige verklaringen is onmogelijk. Alle afspraken worden schriftelijk gerapporteerd.
- o. Zonder het opmaken van een betalingsverplichting vinden geen betalingen meer plaats.
- o. Administratieve systemen worden verbeterd en meer op elkaar afgestemd.
- o. Alle financiële zaken gaan langs de beleidsmedewerkers van financiën.
- o. Er wordt flink gewerkt aan de verbetering van onderlinge communicatie.
- o. Raad/commissie worden schriftelijk geïnformeerd over de stand van zaken binnen projecten en deze worden financieel onderbouwd.
- o. Er worden geschikte en capabele projectleiders aangesteld. Als deze niet intern zijn aan te wijzen, worden deze extern ingehuurd.
- o. Projectleiders zijn goed opgeleid.

- o. Tijdig vervanging bij vertrek projectleiders is geregeld.
- o. Er wordt gewerkt aan het bereiken van consensus. Op alle niveaus.
- o. B&W, directie en MT streven dezelfde wijze van aansturen na. Het is van belang hierover consensus te bereiken.
- o. Medewerkers spreken directie en management direct aan. Op hun beurt voorzien zij de wethouders van alle benodigde informatie. Hij/zij mag niet voor verrassingen komen te staan.
- o. Gestreefd wordt naar een organisatie waarin medewerkers verantwoordelijkheid durven te nemen. Eigen initiatief dat leidt tot verbetering van de organisatie dient te worden beloond (hoeft niet in geld) en aangemoedigd.
Als een dergelijke handelwijze niet wordt bereikt, achten wij een strakkere sturing noodzakelijk.
- o. Dit verbeterproces wordt centraal aangestuurd, waarbij duidelijk één verantwoordelijkheid geldt.
- o. Het college blijft collectief eindverantwoordelijk voor alle projecten.

De rekenkamercommissie verwacht van de organisatie over een jaar een rapport over de dan actuele stand van zaken met betrekking tot de onlangs ingezette veranderingen.

Bijlage verificatie van de door de gemeentesecretaris gedane aanbevelingen

De gemeentesecretaris heeft in zijn rapport van april 2010 een aantal aanbevelingen genoemd. Deze zijn hieronder aangehaald, met daarbij een reactie van de onderzoekers.

Voorkomen is beter dan genezen

In het kader van de actiepunten projectmatig werken zijn maatregelen voorgesteld om een betere greep te krijgen op budgetten. Een deel daarvan is al geïmplementeerd. Daarnaast zijn verdergaande maatregelen geïnventariseerd. De volgende werkwijzen zullen in de organisatie worden doorgevoerd en op de uitvoering daarvan zal directie en management strikt toezien.

(de aanbevelingen van de secretaris zijn door het college van B&W overgenomen)

1. Bij aanbestedingsvoordelen wordt het beschikbare krediet afgeraamd. Voordeel meenemen bij de maandrapportages en 1ste en 2de tussentijdse rapportage (Turap).
2. Aanbestedingsnadelen worden eerst opgevangen binnen de post onvoorzien. Mocht onvoorzien niet toereikend zijn, dan wordt hierover gerapporteerd bij de maandrapportages en 1ste en 2de Turap.

Zowel bij de aanbestedingsvoor- als nadelen blijkt dit nog niet feitelijk ingevoerd. Sommige zaken zijn wel toegepast, maar niet ieder kan zich erin vinden.

Geïnterviewden merken op dat het verschil ten opzichte van de tijd voor de aanbevelingen wel merkbaar is.

3. De post onvoorzien is bedoeld voor tegenvallers binnen het vastgestelde bestek en niet voor nieuwe activiteiten en kan alleen worden aangesproken na een B&W-besluit.

Dit is met iedere betrokkene gecommuniceerd.

Aanspraken boven € 5.000 worden voorzien van een afzonderlijk B&W-advies. Aanspraken onder dit bedrag worden verzameld, rapportage hierover in de maandrapportages en 1ste en 2de Turap.

Is met betrokkenen gecommuniceerd.

4. De kredietaanvraag aan de raad splitsen in twee fases. In eerste instantie een krediet vragen voor planvoorbereiding, met een globale kostenraming. In tweede instantie een uitvoeringskrediet vragen. Op dat moment moeten de ramingen volledig onderbouwd zijn.

Is gecommuniceerd.

5. Voor de bewaking dat alle kosten in de kredietaanvraag worden opgenomen, een checklist opstellen met alle veel voorkomende kostensoorten.

Is gecommuniceerd.

6. Onderlinge afstemming tussen projectleider en afdeling financiën moet minimaal één keer per maand plaatsvinden. Afspraken tijdens deze afstemming worden schriftelijk vastgelegd. (Budget)afwijkingen worden meegenomen bij maandrapportages en 1ste en 2de Turap.

Is gecommuniceerd en wordt uitgevoerd.

7. Afspraken die met derden worden gemaakt, moeten consequent schriftelijk door de projectleider worden vastgelegd. Afspraken over uitgaven maar ook over bijdragen van derden. Deze bijdragen ook registreren in de administratie.

Is gecommuniceerd.

8. Verplichtingen boven € 5.000 laat de projectleider consequent registreren. Ook toezeggingen als verplichting vastleggen.

Is gecommuniceerd.

*De onderzoekers adviseren **alle** aangegane verplichtingen te registreren.*

9. Projectadministratie wordt niet meer alleen gebruikt voor de grondexploitatie maar ook voor alle overige projecten.

Is gecommuniceerd.

Het projectenboek is volgens geïnterviewden gericht op bouwplannen en niet op projecten zoals Vijf Eiken. Het boek zou niet worden gebruikt.

10. Kredieten worden alleen in de projectadministratie opgenomen als deze volledig zijn onderbouwd.

Is gecommuniceerd.

11. Kredieten worden gespecificeerd opgenomen in de bestekadministratie. Hierbij aansluiting zoeken met mogelijke onderliggende administraties (bijvoorbeeld projectadministratie).

Is gecommuniceerd en wordt uitgevoerd.

Toevoegen aan de lijst van de gemeentesecretaris n.a.v. het extern ingestelde onderzoek.

a. BTW en soortgelijke zaken

Bij dit project bestaat zeer langdurig en nog steeds onzekerheid over een BTW-risico.

In het vervolg dient eerst duidelijkheid te komen alvorens op te starten. Lukt dit niet op tijd, dan dient de raad c.q. de raadscommissie uitvoerig hierover schriftelijk te worden geïnformeerd.

b. Begroten

Dit moet beter, nauwkeuriger en gedetailleerder. Een overschrijding van een post met meer dan 100% is te gek voor woorden.

c. Projectbeheersing

Zeer regelmatig moeten er signalen over het verloop van het project schriftelijk worden gegeven. Dit kan variëren van dat alles volgens plan verloopt tot afwijkingen van materiële en/of financiële zaken.

Bij een project betrokken medewerkers informeren elkaar frequent.

Is gecommuniceerd. Is nu de intentie.

d. De projectleider rapporteert schriftelijk aan de directeur onder wie hij/zij ressorteert.

Het calculatieformulier moet altijd worden gebruikt.

Is afgesproken.

Bespreking van het project moet plaatsvinden door de projectleider, afd. financiën, directeur en wethouder. (de wethouder draagt er eveneens aan bij dat de interne zaken op orde zijn)

e. Geconstateerde zaken altijd schriftelijk melden aan de gemeenteraad c.q. raadscommissie.

Is het voornemen.

f. Het projectenboek moet voor elk project en door elke projectleider worden gebruikt.

Dit boek dient te worden verbeterd en jaarlijks te worden geactualiseerd. Ook praktische handvatten in opnemen en risicobeheersing. Ook moeten er veel meer formats uitgewerkt worden om de projectbeheersing vorm te geven.

Aanpassingen aan het project dienen altijd schriftelijk te worden vastgelegd en kenbaar te worden gemaakt aan de raad c.q. raadscommissie.

g. Aanbesteden

Conform eigen procedures besteedt de gemeente zelf aan. Aan deze procedure dient de hand te worden gehouden. Procedures en regels zijn er om opgevolgd te worden. Het moet onmogelijk zijn om procedures opzij te zetten.

Ook al is het vermoedelijk niet zo geregeld, maakt het dit wel helder.

h. Administratief systeem

Het administratieve systeem dient aangepast te worden in verband met meerjarige projecten. Er dienen ook verbanden tussen administratieve systemen te worden gelegd.

i. Informeren van raad c.q. raadscommissie

De raad c.q. raadscommissie wordt via systematische rapporten geïnformeerd. Zowel over materiële als financiële zaken.

j. Vertrouwen is goed, maar controle is beter

Alle afspraken, hoe klein of groot ook, die door wie dan ook in de gemeente worden gemaakt, worden schriftelijk vastgelegd.

k. Projectleider

Stel voor een project een goede en bekwame projectleider op.

Een goede en bekwame projectleider geeft goede resultaten. Na het project Vijf Eiken is dit niet meer aan de orde geweest.

Aan de rekenkamercommissie
van de gemeente Gilze en Rijen

**burgemeester en
wethouders**

Postbus 73
5120 AB Rijen

Bezoekadres
Raadhuisplein 1
5121 JX Rijen

Ons kenmerk 10uit04206/BS
Contactpersoon drs. R.M. Wiersema / 0161 290 280
Datum 01 oktober 2010
Verzonden op 01 oktober 2010

Telefoon 0161290200
Telefax 0161223851
Email: info@gilzerijen.nl

Onderwerp reactie onderzoek rekenkamercommissie

Geachte leden,

Het college van burgemeester en wethouders heeft met grote interesse kennis genomen van de rapporten deel 1 en deel 2 over de budgetoverschrijding op het project sportpark Vijf Eiken.

Hoewel er altijd discussie mogelijk blijft over de weergave van onderdelen c.q. details betreffende de gang van zaken in het project Vijf Eiken, herkennen en erkennen wij het totaalbeeld.

De aanbevelingen die in beide onderzoeksrapporten zijn opgenomen, zien wij als een bevestiging en een ondersteuning van de verbeteracties die naar aanleiding van het onderzoek van de gemeentesecretaris (april 2010) in gang zijn gezet.

Wij zullen uw aanbevelingen dan ook betrekken in de reeds lopende implementatie.

Ten slotte willen wij de rekenkamercommissie bedanken voor haar werkzaamheden in de totstandkoming van de onderzoeken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Gilze en Rijen,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.M. Wiersema

drs. R.H. Roep

Bank BNG Den Haag
28 50 02 805
ING 1094575